

Naging Kristiyano si *Lucas* na isang doktor na taga-Siria nang magpadala ang mga pamayanan ng Jerusalem at Cesarea ng mga unang misyonero para ihatid ang Ebanghelyo sa labas ng lupain ng mga Judio. Hindi nagtagal, nilisan niya ang bayang sinilangan para sumama kay apostol Pablo.

Nakarating siya sa Roma, ang kapitolyo ng mundo noon. Mga dalawang taon siya roon at nakilala niya sina Pedro at Marcos na nangangaral sa mga Kristiyano sa Roma.

Sa pagsulat ng kanyang ebanghelyo, mga taong 70 noon, pinagbatayan niya ang iba't ibang tekstong naglalaman ng mga gawa at himala ni Jesus na ginamit din nina Marcos at Mateo. Nakatulong din sa kanya ang iba pang mga kuwentong galing sa mga unang alagad ni Jesus na iningatan ng mga kauna-unahang Iglesia ng Jerusalem at Cesarea. Nalaman niya sa kanyang mga paglalakbay ang mga ito.

Sa mga ito hinango ni Lucas ang unang dalawang kabanata ng kanyang Ebanghelyo na nagsasalaysay ng kamusmusan ni Jesus. Hindi malayong si Maria mismo na ina ni Jesus ang nagbigay ng mga impormasyon ng nasabing mga kuwento.

Laki sa kulturang Griyego si Lucas at nagsulat siya para sa mga Griyego. Kaya naman di niya inuulit ang ilang detalyeng binabanggit ni Marcos tungkol sa mga batas at mga kaugaliang Judio na hindi gaanong maiintindihan ng kanyang mga mambabasang Griyego.

Nakita ni Lucas sa ebanghelyo ang kapangyarihang muling nagbubuklod sa mga tao at sa Diyos, at sa mga tao sa isa't isa. Kaya binigyang-diin niya na maihatid sa atin ang mga talinhaga ng awa at ang mga salitang laban sa pera na dahilan ng pagkakawatak-watak ng mga tao. Ipinakita rin ni Lucas ang makataong pakikitungo ni Jesus sa mga babae na lubhang binabalewala noon.

1 • ¹Marami na ang nagsikap na isalaysay ang mga nangyari sa piling natin, ²batay sa mga ipinaabot sa atin ng mga nakakita nito noong unang panahon na naging mga lingkod din ng Salita. ³Kaya minarapat ko ring isulat ang mga ito nang may kaayusan para sa iyo, matapos maingat na masuri ang lahat ng ito mula pa sa simula. Kaya kagalang-galang na Teofilo, ⁴ikaw mismo ang makaaalam na matatag ang mga bagay na iyong natutuhan.

Ibinalita ang kapanakanan ni Juan Bautista

• ⁵Sa kapanahunan ni Herodes na hari ng Judea, may isang paring nagngangalang Zacarias, mula sa pangkat ni Abias. Mula rin sa lahi ni Aaron ang kanyang asawa na Elizabeth ang pangalan. ⁶Kapwa sila matuwid sa harap ng Diyos at namumuhay nang walang kapintasan ayon sa lahat ng batas at kautusan ng Panginoon. ⁷Ngunit wala silang anak dahil baog si Elizabeth at kapwa matanda na sila.

• **1.1** Handog ni Lucas ang kanyang sinulat kay Teofilo na isa sigurong mayamang Kristiyano. Ayon sa kaugalian ng panahong iyon (na wala pang imprenta), ibinigay ni Lucas ang kanyang sinulat kay Teofilo sa pag-asang gagastusan nito ang pagpapakopya para naman magamit ng mga pamayanang Kristiyano. Kay Teofilo rin ihahandog ni Lucas ang Aklat ng Mga Gawa ng Mga Apostol.

Sinasabi ni Lucas na personal niyang tiniyak ang katotohanan at kawastuhan ng mga kuwentong ginamit niya sa kanyang ebanghelyo pagkat isinusulat ang kasaysayan hindi batay sa mga sabi-sabi o mga alamat. Pero meron pang mas importante: nakita ni Lucas na ang panunuluyan ni Jesus ang babago sa takbo ng kasaysayan ng mundo.

Di ba't kadalasa'y sinasabi nating ang pananam-palatayang Kristiyano ay paraan lamang para iligtas ang ating kaluluwa o para makapunta sa langit o kaya'y para magkalakas ng loob sa oras ng kagipitan? Nakakalimutan nating dumating si Kristo para iligtas ang buong mundo at hindi lamang mga kaluluwa.

• **5.** *Sa kapanahunan ni Herodes na hari ng Judea.* Si Herodes ang huling hari ng mga Judio. Pagkamatay niya, naglaho rin ang awtonomiya ng Judea. Nangako nga ang Diyos na di niya kailanman pababayaan ang bansang Judio, pero pahiwatig kaya

⁸Minsan, habang naglilingkod si Zacarias sa harap ng Diyos nang turno pa ng kanyang pangkat, ⁹nagpalabunutan sila ayon sa kaugalian ng kaparian at siya ang napiling pumasok sa santuwaryo ng Panginoon para magsunog ng insenso. ¹⁰Kaya sa oras ng pag-aalay ng insenso habang nananalangin ang buong bayan sa labas, ¹¹napakita sa kanya ang anghel ng Panginoon, nakatayo sa gawing kanan ng altar ng insenso. ¹²Naligalig si Zacarias at sinidlan ng takot pagkakita rito.

¹³Ngunit sinabi sa kanya ng anghel: “Huwag kang matakot, Zacarias; dininig na ang iyong panalangin. Ipanganganak sa iyo ng asawa mong si Elizabeth ang isang anak na lalaki, at pangangalanan mo siyang Juan. ¹⁴Magiging ligaya at tuwa mo siya, at marami rin ang magagalak dahil sa kanyang pagsilang.

¹⁵Magiging dakila nga siya sa harap ng Panginoon. Hindi siya iinom ng alak ng ubas o ng butil at mapupuspos siya ng Espiritu Santo mula sa sinapupunan ng kanyang ina. ¹⁶Panunumbalikin niya ang

ito na bigo ang plano ng Diyos? Baka naman may kung anong pagbabagong mangyayari! Pero laging simple lamang at ordinaryo ang anumang simula at hindi nalalagay sa “front page” ng mga diyaryo.

Pari si Zacarias. Sa bayang Judio, ang pagpapari ay hindi bunga ng personal na disisyon kundi karapatan ng angkan. May ilang angkan ng mga pari noon na tinatawag na *mga inapo ni Aaron*. Mga pari sa mga sali't salinlahi ang kalalakihan sa mga angkang ito. May nakatakda sa kanilang pribilehiyo at panahon ng paglilingkod sa Templo ng Jerusalem pero liban dito, nagtatrabaho sila bilang ordinaryong mamamayan.

Baog si Elizabeth. Tulad ng nangyari kina Sara, Rebeca at Raquel na mga kilalang ninuno ng bayang Israel, at kay Anang ina ni Propeta Samuel, naganap ito para lalong makita ang kagandahang-loob at kapangyarihan ng Diyos sa mga hamak at bale-wala sa lipunan (1 S 1).

Dininig na ang iyong panalangin. Gustong magkaanak ni Zacarias pero hindi na siya umaasa pa. Subalit matapos niyang manalangin sa Templo para sa pagliligtas na ipagkakaloob ng Diyos sa kanyang bayan, pareho itong ipinangako sa kanya.

Hindi siya iinom ng alak. Maraming lalaki sa Israel ang nagtalaga ng sarili sa Diyos sa ganitong panata: hindi nila ginugupit ang kanilang buhok o umiinom ng anumang inuming nakalalasing, at lumalayo sila sa

maraming anak ng Israel sa Panginoong kanilang Diyos. ¹⁷ Mangunguna siya sa Panginoon taglay ang diwa at kapangyarihan ni Elias para *papagkasunduin ang mga magulang at mga anak*, at ibalik ang mga masuwayin sa pag-unawang bagay sa mga makatarungan upang mahanda ang isang bayang angkop sa Panginoon.”

¹⁸ Sinabi naman ni Zacarias sa anghel: “Paano ko ito matitiyak? Matanda na nga ako at may katandaan na rin ang aking asawa.” ¹⁹ Sumagot ang anghel at sinabi sa kanya: “Ako si Gabriel na nasa harap ng Diyos. Ako ang sinugo sa iyo para kausapin ka’t ihatid ang magandang balitang ito. ²⁰ Matutupad sa takdang panahon ang aking mga salita; ngunit ikaw na di naniniwala ay magiging pipi at di makapagsasalita hanggang sa araw na mangyari ang mga ito.”

mundo nang kaunting panahon (Blg 6). Sila ang tinatawag na *Nasireo*.

Ngunit dapat maging Nasireo ang anak ni Zacarias mula sa *sinapupunan ng kanyang ina* hanggang sa kanyang kamatayan, gaya ni Samson (Hkm 13:3). Siya na tatawaging Juan Bautista ay isinusugong mangaral ng pagsisisi, at ang buhay niya mismo ay magiging huwaran ng penitensya (Mc 1:6). Ito ang ikakaiba niya kay Jesus na maliban sa mga natatanging pagkakataon tulad ng pag-aayuno niya sa disyerto ay mamumuhay tulad ng karaniwang tao, at hindi hihingan ng espesyal na pag-aayuno ang kanyang mga alagad (Lc 7:33-34).

At sinabi rin ng anghel kung ano ang magiging misyon ni Juang anak ni Zacarias: *Mangunguna siya taglay ang diwa at kapangyarihan ni Elias*. Nakikita natin sa Biblia na matapos maglaho si Elias na dinala sa Langit ng isang karwaheng apoy (2 H 2:11), patuloy na itinatanong ng pamayanan ng mga sumasampalataya kung ano ang kahulugan ng extraordinaryong pangyayaring iyon. Naisip pa nga nila na kung panong ibinalik ni Elias sa pananampalataya ang kanyang bayan sa panahon ng krisis sa relihiyon, babalik din siya mula sa langit para ibalik ang katapatan ng bayan bago dumating ang Diyos na Tagapagligtas.

Ang paghihintay na ito ng bayang Israel ang tinutukoy ng teksto: hindi nila dapat isipin na si Elias mismo ang babalik mula sa langit, na siyang parang nasasaad sa Mal 4:23. Sa halip, si Juan Bautista ang siyang kikilos *taglay ang diwa ni Elias* para makamit ang pagkakasundo ng lahat sa pamamagitan ng kata-rungan at katapatan sa batas ng Diyos.

Kaya sa malayong sulok na ito ng daigdig, sa

²¹ Naghihintay naman kay Zacarias ang bayan at nagtataka sa pagtatagal niya sa loob ng santuwaryo. ²² Nang lumabas siya, hindi na siya makapagsalita kaya nalaman nilang nakakita siya ng isang pangitain sa loob ng santuwaryo. Sume-senyas na lamang siya sa kanila at nana-tiling pipi.

²³ Nang matapos na ang panahon ng kanyang paglilingkod, umuwi si Zacarias. ²⁴ At pagkaraan ng mga araw, nagdalan-tao ang asawa niyang si Elizabeth ngunit limang buwan itong di lumabas ng bahay at sinabi: ²⁵ “Ito’y gawa ng Panginoon! Ipinasya niyang alisin ang kahihiyang ko sa paningin ng mga tao.”

Ang pagbabalita kay Maria

(Mt 1:18)

• ²⁶ Sa ikanim na buwan, isinugo ng Diyos ang Anghel Gabriel sa isang bayan

matandang mag-asawa na hindi magkaanak nagsimula ang Magandang Balita. Sapagkat *walang imposible sa Diyos* pero kailangan muna tayong maniwala sa kanyang mga pangako.

ANG MAHAL NA BIRHENG MARIA

• ²⁶. Ang laki ng respeto ng Diyos sa mga tao! Hindi niya inililigtas ang mga tao kung ayaw nila. Ang Tagapagligtas man ay kinailangan ding naisin at tanggapin ng isang ina. Buong laya at buong kaloobang tinanggap ng isang dalagita na maging lingkod ng Panginoon kayat naging ina siya ng Diyos.

Maria ng pangalan ng birhen. Dalawang beses na ginagamit ni Lucas ang salitang *birhen*. Bakit *birhen* at hindi *dalagita* o *babae*? Tinutukoy lamang niya ang mga salita ng mga propeta na nagsasabing tatanggapin ang Diyos ng *birhen ng Israel*. Sa loob ng mga dantaon, pinagtiisan ng Diyos ang di mabilang na pagtataksil ng kanyang bayan, at pinatawad niya sila sa kanilang mga kasalanan. Pero sa pagdating ng Diyos na Tagapagligtas, isang bayang birhen ang dapat tumanggap sa kanya, na ibig sabihin’y kailangan nilang isaistantabi ang sarili nilang mga ambisyon para ilagay sa mga kamay ng Diyos ang kanilang kinabukasan. Isang pusong birhen o bago at hindi laspag sa karanasan ng iba pang mga pag-ibig ang dapat tumanggap sa Diyos. Batay sa propesiya ni Isaias (7:14), marami ang naniniwala, kahit na sa panahon ni Jesus, na ang Mesiyas ay isisilang ng isang birheng ina.

At ngayo’y sinasabi nga sa atin ni Lucas: Si Maria *Ang Birheng* magsisilang sa Mesiyas.

Paano mangyayari ito? Tinitiyak ng anghel na hindi

ng Galilea na tinatawag na Nazaret. ²⁷ Sinugo ito sa isang birhen na ipinagkasundo na sa isang lalaking nagngangalang Jose mula sa sambahayan ni David; at Maria naman ang pangalan ng birhen.

²⁸ Pumasok ang anghel at sinabi sa kanya: “Matuwa ka, O puspos ng grasya, sumasaiyo ang Panginoon.” ²⁹ Nabagabag naman si Maria dahil sa pananalitang

ito at pinagwari kung ano ang pagbating ito.

³⁰ At sinabi ng anghel sa kanya: “Huwag kang matakot, Maria, dahil may magandang niloob ang Diyos para sa iyo. ³¹ At ngayo’y maglililihi ka at maganganak ng isang lalaki na pangangalanan mong Jesus. ³² Magiging dakila siya at tatawagin siyang Anak ng Kataas-

kay Jose magiging anak ni Maria ang sanggol. Ang mismong nasa Diyos na, na inianak ng Diyos, at Anak ng Ama (tingnan ang Jn 1:1) ang isisilang ni Maria. At ang paglililihi sa kanya sa sinapupunan ni Maria ay walang iba kundi ang pagdating ng Diyos sa ating daigdig.

Lililiman ka ng Kapangyarihan ng Kataas-taasan. Binabanggit sa mga banal na aklat ang *ulap o lilim* na pumuno sa Templo (1 H 8:10) tanda ng presensya ng Diyos na bumabalot at nagsasanggalang sa Banal na Lunsod (Sir 24:4). Sa paggamit ng paglalarawang ito, gustong sabihin ng Ebanghelyo na si Maria ang magiging tahanan ng Diyos; at sa pamamagitan ni Maria, isinasagawa ng Diyos ang kanyang mga plano. Kay Maria unang nananahan ang *Espiritu Santo*, at hindi sa Anak nito, pagkat naglihi siya sa kapangyarihan ng Espiritu, gaya ng nakaugalian na nating sabihin, dahil hindi ito gawa ng isang lalaki. Ipinaglihi ni Maria si Jesus sa bisa ng kanyang ganap na pakikipagniig sa bugtong at walang hanggang Salita ng Ama.

Ipinaglihi si Jesus ng birheng ina. Pero bago dumating ang anghel, naisip na kaya ni Maria na italaga sa Diyos ang kanyang pagkabirhen? Walang sinasabi ang Ebanghelyo hinggil dito liban sa salita ni Maria: *Di ako ginagalaw ng lalaki*. Alalahanin natin na si Maria ay nakatakadang ikasal at naipangako na kay Jose, at ayon sa Batas ng mga Judio, itinuturing na rin silang mag-asawa (Mt 1:20). Kaya sa ganitong kalagayan, walang kabuluhan o mahirap ipaliwanag ang kanyang mga salita kung hindi disidido si Maria na manatiling birhen.

Marami ang nagtataka sa ganitong disisyon ni Maria. Paano niya maiisip na manatiling birhen sa buhay-may-asawa lalo na sa isang bayang walang pagpapahalaga sa pagkabirhen? Kaya kapag nababasa sa Ebanghelyo ang pananalitang “mga kapatid ni Jesus”, natural lamang na maisip ng marami sa mga nasa iglesyang di-Katoliko na nagkaanak pa si Maria pagkapananganak niya kay Jesus. Naipaliwanag na natin ang tungkol dito sa Mc 3:31. Ang nakalulungkot ay gusto lang talaga ng mga taong iyon na pabulaanan ang pagkabirhen ni Maria.

Marapat lamang na maging birhen ang mula pa sa simula’y pinili na ng Diyos para tumanggap sa kanyang bugtong na Anak sa bisa ng ganap na pananampalataya. Siya na magbibigay kay Jesus ng dugo nito, ng namamanang mga ugali, karakter at ng unang edukasyon ay siguradong lumaki sa lilim ng Makapangyarihan, tulad ng isang natatagong bulaklak na walang sinumang nagmamay-ari at tinalikuran ang lahat liban sa Diyos na buhay. Kaya siya ang magiging huwaran

ng lahat dahil tinalikuran din ng sinumang sumasampalataya ang maraming bagay, sa iba’t ibang antas ayon sa misyon ng bawat isa para tahakin ang landas na Diyos lamang ang tanging gantimpala.

Para sa isang sumasampalataya, lalaki man o babae, di pambihira ang ganap na pagwawaksi sa sex. Maraming halimbawa ng mga kabataan na mula pagkabata’y nakadama na mas deretsong daan para mas mapalapit kay Jesus ang daang ito ayon sa ebanghelyo. Puwede ba namang mas kulang pa sa talino si Maria kaysa kanila’t di niya madama ang mga bagay na makadiyos? Wala kaya sa kanyang hinagap ang sasabihin ni Jesus hinggil sa pagkabirheng pinili nang dahil sa pag-ibig sa Kaharian? At pagkatapos siyang dalawin ng Espiritu Santo sa natatanging paraan, na siyang hininga ng pag-ibig ng Diyos, kakailanganin pa kaya ni Maria ang mga mapagmahal na yakap ni Jose? Kung ibinibigay sa atin ng kasaysayan ng Iglesya ang napakaraming halimbawa ng selosong pag-ibig ng Diyos sa mga naging kaibigan niya’t mga santo, alangan namang mas kaunti pa ang hihingin ng Diyos sa *kanya na puno ng grasya*?

Napakairesponsable at hangal ang mga di nagpatuloy sa tradisyon ng mga apostol na nagpapahayag na naging birhen at nanatiling laging birhen si Maria! Ibababa ba natin ang mga kahanga-hangang gawa ng Diyos sa kaya lamang nating intindihin o gawin.

ANG PAGBABALITA

Si Maria lamang ang makapagbabahagi sa Iglesya sa simula nito ng misteryo ng paglililihi kay Jesus. Paano niya maipahahayag ang gayong kalalim na karanasan at paano ito maisasalaysay? Hindi sa pamamagitan ng mga pangitain ang pakikipagkomunikasyon ng Diyos sa kanyang mga dakilang santo at mga propeta o kung may pangitain man, hindi ang mga ito ang pinakaimportante. Nagaganap ang lahat sa isang matalik na pagniniig ng dalawang kalooban. Iniukit ng Diyos ang kanyang salita sa kaibuturan ng pag-iisip, at ang kanyang grasya ang nagbibigay-kakayahayan sa espiritu ng kanyang mga lingkod upang buong puso nilang matugunan ang inaasahan ng Diyos.

Kaya sa kanyang pagsulat kinailangang gamitin ni Lucas ang mga salita at paglalarawang pambiblia na mas madaling makapagpapaliwanag sa karanasan ni Maria sa Diyos Ama, Anak at Espiritu Santo: isang karanasang di maipahahayag sa salita ng tao.

Ang Anghel Gabriel. Ayon sa paniwala ng mga Judio nang panahong iyon, pitong anghel lamang na

taasan, at ibibigay sa kanya ng Panginoong Diyos ang trono ng kanyang ninunong si David. ³³Maghahari siya sa angkan ni Jacob magpakailanman; talaga ngang walang katapusan ang kanyang paghahari.”

³⁴Sinabi ni Maria sa anghel: “Paanong mangyayari ito gayong di ako ginagalaw ng lalaki?” ³⁵At sumagot sa kanya ang anghel: “Papanaog sa iyo ang Espiritu Santo at lililiman ka ng kapangyarihan ng

Kataas-taasan kaya magiging banal ang isisilang at tatawaging Anak ng Diyos. ³⁶At nagdalantao naman ngayon ang pinsan mong si Elizabeth sa kabila ng kanyang katandaan, at siyang itinuturing na baog ay nasa ikaanim na buwan na. ³⁷Wala ngang imposible sa Diyos.”

³⁸Sinabi naman ni Maria: “Narito ang utusan ng Panginoon, mangyari nawa sa akin ang iyong sinabi.” At nilisan siya ng anghel.

may pinakamataas na ranggo ang puwedeng pumasok sa presensya ng Diyos. At tinawag nilang Gabriel ang isa sa kanila, ito ang nasa aklat ni Daniel na nagbabalita sa oras ng kaligtasan (Dn 8:16; 9:21). Kaya sa paglalahad ng Ebanghelyo tungkol kay Gabriel, ipinaliliwanag lamang nito sa atin na para kay Maria, nagsimula ang lahat nang may katiyakan na iyon na nga ang lugar at sandali ng pagdidisyon sa kahihinatnan ng mundo.

Matuwa ka. Ito ang masayang pagbati ng mga propeta sa “Dalagang Sion”, na ibig sabih’y pamanayan ng mga abang naghihintay sa pagdating ng Tagapagligtas (Sof 3:14; Zac 9:9).

Puspos ng grasya. Minamahal at kinakalooban ang mas eksaktong kahulugan ng salitang ginagamit sa Ebanghelyo. May iba pang mga minahal at pinili at kinalugdan ang Diyos, pero ngayo’y ito mismo ang nagiging pangalan ni Maria.

Nabagabag siya sa pananalitang ito. Pero hindi takot ang sinasabi rito, tulad ng nangyari kay Zacarias (1:12). Mula sa unang sandali ng pagkagising ng espiritu ni Maria, ang presensya ng Diyos ang nagbibigay-inspirasyon sa lahat ng kanyang disisyon. Kaya hindi nagbubunga ng takot ang pagpapahayag sa kanya ng Diyos. Pero naliligalig siya sa mga salita ng Diyos na nagbubunyag ng kanyang walang katulad na bokasyon.

Maglilihi ka. Nabanggit na natin na tinutukoy ng pangungusap na ito ang propesiya ni Isaias (7:14). Ibinalita noon ni Isaias ang magiging *Emmanuel* na ang ibig sabih’y *sumasaatin-ang-Diyos*; pangangalanan siyang *Jesus* ni Maria, na nangangahulugang *Tagapagligtas*.

Maghahari siya sa angkan ni Jacob (o bayan ng Israel) *magpakailanman*. Isang paraan ito ng pagsasabing si *Jesus* ang *Tagapagligtas*, ang anak ni *David* na ipinahayag ng mga propeta: 2 S 7:16; Is 9:6.

Magiging dakila siya pero di sa pagiging *dakila sa harap ng Panginoon* gaya ng sinasabi tungkol kay *Juan Bautista* na isang tao lamang (1:15). *Anak ng Kataastaasan* at *Anak ni David* si *Jesus*: ang hinihintay na *Mesiyas* o *Tagapagligtas* (2 S 7:14; Slm 2:7) ang tinutukoy ng dalawang katangiang ito. Kaya nilinaw ng teksto na mula sa *angkan ni David* si *Jose*: tingnan ang paliwanag sa Mt 1:20.

ANG LINGKOD NG PANGINOON

Narito ang utusan ng Panginoon. Hindi huwad na pagpapakumbaba ni Maria ang mga salitang ito kundi pagpapahayag ng kanyang pananampalataya at pagpapaubaya ng sarili sa Diyos. Mula sa kanya isisilang ang kapwa magiging *utusan* na ibinalita ng mga propeta (Is 42:1; 50:4; 52:13) at bugtong na *Anak* (Heb 1).

Marami ang nagkakamali tungkol sa salitang *utusan* na ang tingin nila sa Diyos ay parang isang makapangyarihang gumagamit sa kanyang mga lingkod para sa sariling kapakanan nang hindi man lamang tumitigil sandali para tingnan sila’t mahal. Para sa kanila’y mababawasan ang kadakilaan ng Diyos kung bibigyan niya ng tunay na responsabilidad si Maria sa Pagkakatawang-tao ng kanyang Anak at kung gagawin niyang marapat si Maria sa kanyang Anak. Ayon sa kanila’y likas sa Diyos ang magdisisyon, kumilos at lumikha nang hindi tayo kasama pagkat mga instrumento lamang tayo ng Diyos. At kailangan lamang ng Diyos si Maria para bigyan ng katawang-tao ang kanyang anak.

Pero lubha itong salungat sa diwa ng Biblia na nagbibigay-diin sa mga pagsisikap ng Diyos na makapiling ng mga tao (Dt 4:7; Kas 8:31). Hindi kailangan ng Diyos ang isang babae para gumawa ng katawang-tao, kundi isang ina ang hinahanap niya para sa kanyang Anak. At kailangang mahal siya ng Diyos kaysa alinmang nilalang para maging tunay na ina ng kanyang Anak si Maria. Kaya tinawag si Maria na *puspos ng grasya*.

Tinatawag nating *grasya* ang kapangyarihan ng Diyos para pagalingin ang ating espiritu, para ipunla ang disposisyong sumampalataya at gawin tayong bukas sa katotohanan upang isilang sa atin sa natural at di-inaasahang paraan ang tunay na pagmamahal. Ang nanggaling sa Diyos na buhay para mamulaklak sa lupa ang tinatawag nating *grasya*: Is 45:8; Slm 85:11.

Tunay na *puspos ng grasya* si Maria pagkat sa kanya isinilang si *Jesus* kung paano siya isinisilang sa Ama. Anak niya si *Jesus* hindi lamang sa laman na isang anak na kaiba at malayo sa kanyang ina gaya ng paniwala ng maraming di-Katoliko. Ngunit anak siya ng kanyang kaluluwa at ng kanyang pananampalataya dahil siya ang lingkod ng Panginoon, na siyang *naniwala* (Lc 1:45) at ginawan ng Diyos ng mga dakilang bagay (Lc 1:49).

Dinalaw ni Maria si Elizabeth

• ³⁹ Nang mga araw ring iyo'y nagmamadaling naglakbay si Maria papunta sa isang bayan sa mataas na lupain ng Juda. ⁴⁰ Pumasok siya roon sa bahay ni Zacarias at binati si Elizabeth. ⁴¹ Nang marinig ni Elizabeth ang bati ni Maria, sumikad ang sanggol sa sinapupunan niya, at napuspos ng Espiritu Santo si Elizabeth ⁴² at malakas siyang sumigaw at

sinabi: “Lubos kang pinagpala sa mga kababaihan. Pinagpala rin ang bunga ng iyong sinapupunan! ⁴³ Sino nga ba naman ako't naparito sa akin ang ina ng aking Panginoon? ⁴⁴ Nang umabot sa aking pandinig ang iyong pagbati, sumikad sa tuwa ang sanggol sa aking sinapupunan. ⁴⁵ Pinagpapala ang naniniwalang magaganap ang mga sinabi sa kanya ng Panginoon.”

Ang awit ni Maria

⁴⁶ At sinabi ni Maria:

“Dinadakila ng aking kaluluwa ang Panginoon

⁴⁷ at nagagalak ang aking espiritu sa Diyos na aking Tagapagligtas

⁴⁸ dahil isinaalang-alang niya ang abang utusan niya, at mula ngayon, ituturing akong mapalad ng lahat ng salinlahi.

⁴⁹ Dakila nga ang ginawa sa akin ng Makapangyarihan, banal ang kanyang Pangalan.

⁵⁰ Patuloy ang kanyang awa sa mga sali't salinlahi para sa mga may pitagan sa kanya.

⁵¹ Ipinakita niya ang lakas ng kanyang bisig, ipinagtabuyan ang mga taong may mapagmataas na balak.

⁵² Pinatalsik niya sa luklukan ang mga makapangyarihan, itinampok naman ang mga bale-wala.

⁵³ Binusog niya ng mabubuting bagay ang mga nagugutom at itinaboy namang walang-wala ang mayayaman.

⁵⁴ Nilingap niya ang Israel na kanyang lingkod, inalaala ang kanyang awa

⁵⁵ ayon sa ipinangako niya sa ating mga ninuno, kay Abraham at sa kanyang angkan magpakailanman.”

Kaya naiintindihan ng Iglesia na may natatanging lugar si Maria sa gawa ng ating kaligtasan. Siya ang kahanga-hanga't walang katulad na gawa ng Diyos na niloob niyang gawin sa simula ng muling paghubog sa sangkatauhan sa pagkakahawig sa kanya. Kasama ng Anak ng Diyos na naging tao, si Maria ang nilalang na itinaas ng Diyos at inilapit sa kanyang sarili upang sa kanya'y maibigay niya ang kanyang sarili sa mundo. Kasama ni Kristong bagong Adan (Roma 6:6; 1 Cor 15:45), siya ang tunay na Ina ng mga buhay, ang Ina ng bagong paglikha, di tulad ni Evang makasalanan.

ANG MGA ABA

• 39. Bilang sagot sa maingat na imbitasyon ng anghel, pinuntahan ni Maria ang kanyang matandang pinsang si Elizabeth para ibahagi rito ang kanyang kaligayahan. At natupad ang sinabi kay Zacarias:

Mapupuspos ng Espiritu Santo ang anak mo mula sa sinapupunan ng kanyang ina.

Hindi ang pinakaekstraordinaryo ang siyang pinakaimportante sa kasaysayan. Mas gusto ng Ebanghelyo na tawagin ang ating pansin sa mga pangyayaring naghahatid ng buhay.

Pagkatapos ng ilang taon, pupunta kay Juan Bautista ang maraming Judio sa paghahanap ng kaligtasan at makikilala nila na ibinigay sa kanya ng Diyos ang apoy ng kanyang Espiritu at ng kanyang Salita. Pero walang magtatanong kung paano niya tinanggap ang Espiritu ng Diyos. At walang makaaalam na pinasimulan ng pagdalaw ni Mariang hamak na dalagita ang katuparan ng plano ng Diyos.

Pinagpapala ang naniniwala. May kagalakang nadidiskubre ni Maria na mabunga ang kanyang pagkahirhen. Tinalikuran niya ang pagkakaroon ng mga

⁵⁶Mga tatlong buwang nanatili si Mariang kasama ni Elizabeth at saka nagbalik sa kanyang bahay.

Ang pagsilang ni Juan Bautista

• ⁵⁷Nang sumapit na ang panganganak ni Elizabeth, isang anak na lalaki ang isinilang niya. ⁵⁸Narinig ng mga kapitbahay at mga kamag-anakan niya kung gaano nagdalang-awa sa kanya ang Panginoon kayat nakigalak sila sa kanya.

⁵⁹Nang ikawalong araw na, dumating sila para tuliin ang sanggol at pangangalanan sana nila itong Zacarias gaya ng kanyang ama. ⁶⁰Sumagot naman ang kanyang ina: “Hindi, tatawagin siyang Juan.” ⁶¹Pero sinabi nila sa kanya: “Wala ka namang kamag-anak na may ganyang pangalan.” ⁶²Kaya sumenyas sila sa ama ng sanggol kung ano ang gusto niyang itawag dito. ⁶³Humingi siya ng isang sulatan, at sa pagtataka ng lahat ay kanyang isinulat: “Juan ang pangalan niya.” ⁶⁴Noon di’y nabuksan ang kanyang bibig at nakalag ang kanyang dila. Nakapagsalita siya at nagpuri sa Diyos.

⁶⁵Kaya namayani ang banal na pagkatakot sa kanilang mga kapitbahay. At

naging usap-usapan ang lahat ng pangyayaring ito sa buong mataas na lupain ng Juda. ⁶⁶Nag-isip-isip ang mga nakarinig at nagtanungan: “Ano na kaya ang mangyayari sa sanggol na ito?” Dahil sumasakanya ngang talaga ang kamay ng Panginoon.

Ang awit ni Zacarias

⁶⁷Napuspos ng Espiritu Santo ang ama niyang si Zacarias at nagpropesiya nang ganito:

⁶⁸“Purihin ang Panginoon, ang Diyos ng Israel, dahil nilingap niya at tinubos ang kanyang bayan.

⁶⁹Mula sa sambahayan ni David na kanyang lingkod,

ibinangon niya ang magliligtas sa atin,

⁷⁰ayon sa ipinangako niya noong una sa pamamagitan ng mga banal niyang propeta:

⁷¹kaligtasan mula sa ating mga kaaway

at sa kamay ng mga namumuhi sa atin.

⁷²Nagpakita siya ng awa sa ating mga ninuno

anak at pagbibigay ng buhay na hangad ng lahat ng babae, ngunit siya ang magbibigay ng buhay ng Espiritu Santo, na siyang Espiritu ni Jesus. Naging Templo ng Diyos si Maria.

Tungkol sa *Awit ni Maria*. Si Maria na di kapansin-pansin sa Ebanghelyo at walang bahagi sa pangangaral ni Jesus ang siyang nagpapahayag ng rebolusyon ng kasaysayan na nagsimula sa pagdating ng Tagapagligtas.

Ipahahayag niya

– ang awa ng Diyos na tumutupad sa kanyang mga pangako,

– ang pagbabagong magaganap sa kalagayan ng tao.

Ito ang inalaala ni Martin Luther King na tagapagpalaya sa mga Negro: “Kahit madalas ay walang nakikita sa Iglesya kundi isang puwersang salungat sa anumang pagbabago, sa katunaya’y iniingatan ng Iglesya ang isang malakas na mithiing nagtutulak sa mga tao tungo sa pinakamataas na tuktok at iminumulat ang kanilang mga mata sa kanilang patutungan. Mula sa maiinit na lugar ng Afrika hanggang sa mga baryo ng mga Negro sa Alabama, nakita kong nag-aalsa ang mga tao at kinakalag ang kanilang mga

kadena. Kadiskubre lamang nila na mga anak pala sila ng Diyos at imposibleng alipinin ang mga anak ng Diyos.”

Ang ikadalawampung dantaon ng kasaysayan ang panahon ng pagkamulat ng daigdig na hangga’t hindi gagamitin ng mga dukha at hamak ang mga sandata ng mayayaman at mararahas, kaya nilang ibagsak ang mapang-aping puwersa gaano man ito kalakas.

Ipinahahayag ng Awit ni Maria sa panahong ito ang damdaming nagmumula sa kaibuturan ng kaluluwa ng isang Kristiyano. May panahon tayo para hanapin ang katotohanan, para diskubrihin ang mabibigat na tungkulin natin at para tunay na magpakatao. May panahon para magtanong at maglingkod sa Diyos. At sa dakong huli’y mauunawaan natin na ang pinakadukha pala at pinakamahina ang siyang hinahanap ng pag-ibig ng Diyos para puspusin at gawing dakila. Kayat wala na tayong magiging panalangin pa kundi pasasalamat sa Diyos para sa kanyang maunawaing kalooban.

• 57. Ano ang pagtutuli? (tingnan ang Gen 17).

Nanirahan ang bata sa *disyerto*. Ito ang disyerto ng Judea sa may Dagat na Patay kung saan naroon ang

at inalaala ang banal niyang tipan,
⁷³ang pangakong sinumpaang niya sa ating amang si Abraham

⁷⁴na ililigtas tayo sa kamay ng ating mga kaaway,
 upang walang takot natin siyang mapaglingkuran,

⁷⁵nang may kabanalan at katarungan sa harap niya sa buong buhay natin.

⁷⁶At ikaw naman na munti pang anak ay tatawaging propeta ng Kataas-taasan.

Mangunguna ka nga sa Panginoon para ihanda ang kanyang daan.

⁷⁷Ituturo mo ang kaligtasan sa kanyang bayan

sa pagpapatawad niya sa kanilang mga sala.

⁷⁸Ito ang gagawin ng maawaain nating Diyos

sa pagpapasikat niya sa atin ng araw na galing sa kaitaasan

⁷⁹upang liwanagan ang mga nananatili sa kadiliman at sa lilim ng kamatayan, at akayin ang ating mga yapak sa daan ng kapayapaan.”

⁸⁰Habang lumalaki ang bata, pinatatag siya ng espiritu. Nanirahan siya sa disyerto hanggang sa araw ng kanyang pagkakahayag sa Israel.

Kapanganakan ni Jesus

2 • ¹Nang mga araw na iyon, nagpalabas ng kautusan si Emperador Augusto na magpalista ang buong imperyo. ²Naganap ang unang sensong ito nang si Quirinio ang gobernador sa Siria. ³Kaya kailangang maglakbay ang bawat isa para sa kanya-kanyang bayan magpalista. ⁴Umahon din si Jose mula sa

ilang malalaking pamayanan ng mga sumasampalataya na umaasang darating ang Tagapagligtas sa lalong madaling panahon. Itinalaga ng mga grupong ito na tinatawag na *Esenio* ang kanilang mga sarili sa panalangin at pagninilay sa Biblia. Nagtuturo rin sila ng mga bata.

• **2.1 Nagpalabas ng kautusan si Emperador Augusto.** Ang mga Judio ay isang maliit na bansang nasa ilalim ng imperyong Romano na binubuo ng marami at iba't ibang bansa. Ginawa ang senso nang si *Quirinio ang gobernador sa Siria*. Binibigyan tayo nito ng medyo eksaktong petsa: taong 5 o 6 “bago kay Kristo”, na ibig sabihin’y may kaunting mali ang pagbilang natin ng mga taon “pagkarating ni Kristo”, dahil ipinanganak si Jesus bago ang taong 1 ng panahong Kristiyano.

Dahil sa senso, kailangang iwan nina Jose at Maria ang kanilang bahay sa Nazaret noong kagampan na si Maria. Hindi malayong may mga kamag-anak sa Betlehem si Jose na inapo ni David, sapagkat iyon ang lunsod ni David at ng kanyang angkan. Malamang na ipinanganak si Jesus sa bahay ng isa sa mga kamag-anak na ito.

Maraming kuweba sa lupain at mga nayon ng Palestina. Maraming tao ang gumagamit sa mga yungib na ito bilang una nilang tirahan. At sa paglipas ng panahon ay nagtayo sila sa paligid ng isa o ilang kuwarto na yari sa bato at kahoy. Nakaugalian na ng mga tagabukid na kulungin sa kanilang bahay mismo, sa pinakasimpleng kuwarto, ang mga alaga nilang hayop. Dahil sa kakulangan ng lugar sa iisang kuwarto ng pamilya, sa lugar na kulungan ng mga hayop pinatuloy sina Jose at Maria.

Ganito nga ang itinakda ng Ama: lalaki si Jesus sa isang tunay na tahanan, sa isang bahay na hindi na mauubusan ng trabaho o pagkain. Pero sa kanyang pagsilang tulad sa kanyang kamatayan, matutulad si Jesus sa mga labis na pinabayaan. Sa kusang-loob na karukhaang ito, makikilala natin ang pag-ibig ng Diyos na hindi natatakot sa anumang kahihiyang. At naiintindihan natin na bale-wala ang lahat ng kaalwanan at kaginhawahan sa buhay kung ikukumpara sa walang katapat na kayamanan: si Kristo sa ating piling.

Nagsilang siya ng isang lalaki na kanyang pangamay. Ginagamit din ang salitang ito noon para tukuyin ang isang bugtong na anak; binibigyang-diin lamang nito na nakatalaga sa Diyos ang unang anak na ito (Ex 13:1). Tingnan din ang Roma 8:29; Col 1:15.

Tapos na ang mga kailangang hakbang sa edukasyon sa relihiyon ng sangkatauhan kaya isinugo ng Diyos sa lupa ang kanyang Anak para palayain tayo sa takot at ituro sa atin ang tunay na relihiyon. At ngayo’y *kapayapaan sa mga tao na kanyang mahal* ang ipinahahayag ng anghel. Ganito tayo kamahal ng Diyos! Patangay sana tayo sa kanyang pag-ibig! Bakit patuloy na matatakot? Hindi pa ninyo naiintindihan na naging sanggol ang Diyos at mula ngayo’y lagi na natin siyang makakapiling bilang isang sanggol na hindi nagsasalita at di maipagtatanggol ang sarili. Takot sa Diyos o kaligayaha’t kasimplihan?

“Masayang Ina ng Diyos! Ipinanganak mo ngayon ang Tagapagligtas ng lahat ng panahon at nanatili kang birhen sa iyong pagsisilang.” Sa totoo’y hindi nga napakadakilang ng Diyos para kay Maria, dahil mula sa kaitaasa’y nakikita niya ang mga mapagmataas pero nagiging mahina siya kasama ng hamak.

Nitong nakaraang dalawampung dantaon, nag-

bayan ng Nazaret sa Galilea. Mula siya sa angkan at lahi ni David kaya pumunta siya sa Judea upang sa bayan ni David na tinatawag na Betlehem magpalista, ⁵ kasama si Maria na ipinagkasundo na sa kanya na nagdadalantao noon.

⁶Habang naroon sila, dumating ang sandali ng panganganak ni Maria. ⁷At nagsilang siya ng isang lalaki na kanyang panganay. Binalot ito ng lampin at inihiga sa sabsaban – dahil walang lugar para sa kanila sa bahay.

Ang mga pastol at mga anghel

• ⁸Sa lupain ding iyo’y may mga pastol na nasa silungan na halinhinan sa pagbantay sa kanilang kawan sa gabi. ⁹Biglang dumating sa kanila ang isang anghel ng Panginoon at nangingning sa paligid nila ang luwalhati ng Panginoon; gayon na lamang ang takot nila. ¹⁰Ngunit sinabi sa kanila ng anghel: “Huwag kayong matakot, ipinahahayag ko nga sa inyo ang magandang balita na magdudulot ng malaking kagalakan sa lahat ng bansa. ¹¹Ngayo’y isinilang sa inyo sa bayan ni

David ang Tagapagligtas na si Kristong Panginoon. ¹²At ito ang magiging palatandaan ninyo: makikita ninyo ang isang sanggol na nababalot ng lampin at nakahiga sa sabsaban.”

¹³Biglang-bigla namang lumitaw kasama ng anghel ang isang makapal na hukbo ng langit, na nagpupuri sa Diyos at sinasabi: ¹⁴“Papuri sa Diyos sa kaitaasan at sa lupa’y kapayapaan sa mga tao na kanyang mahal.”

¹⁵Pagkaalis ng mga anghel papunta sa langit, nag-usap-usap ang mga pastol: “Tayo na, pumunta tayo sa Betlehem at tingnan natin ang nangyaring ito na ipinalam sa atin ng Panginoon.” ¹⁶Kaya nagmamadali silang pumunta at natagpuan nila si Maria at si Jose at ang sanggol na nakahiga sa sabsaban. ¹⁷Pagkakita rito, pinatotohanan nila ang pahayag na binigkas sa kanila tungkol sa batang ito. ¹⁸Namangha rin ang mga nakarinig sa mga sinasabi ng pastol sa kanila.

• ¹⁹Iningatan naman ni Maria ang mga ito at pinagnilay-nilay sa kanyang puso.

karoon ng maraming paglihis sa pananampalataya: napakadulas na itinatangi ng mga ito na talaga ngang naging tunay na tao ang Diyos. Sinasabi nating Ina ng Diyos si Maria at hindi lamang ina ng taong si Jesus sapagkat hindi puwedeng hatiin ang Anak ng Diyos na naging tao.

• 8. *Nangingning sa paligid nila ang luwalhati ng Panginoon.* Nanaig ang takot sa mga pastol nang makita nilang nababalutan sila ng misteryo ng Diyos. Pero pagkatapos ay tungkol naman sa *kaligayahan* ang ating maririnig pagkat kaligayahan at kapayapaan ang unang bunga ng Ebanghelyo sa oras na tanggapin natin ito.

Ito ang magiging palatandaan ninyo. Makikilala natin ang Diyos na naging pobreng kasama natin upang maibahagi naman niya sa atin ang kanyang mga yaman.

Kapayapaan sa mga tao na kanyang mahal. Hindi eksakto ang nakagisnan na nating salin nito: kapayapaan sa mga taong may mabuting kalooban. Sa totoo’y ang Diyos ang siyang nagpapakita sa atin ng kanyang kagandahang-loob o pagmamahal (ibinibigay niya sa atin ang kanyang grasya) bago pa man tayo magpakabuti. Dahil sa pamamagitan ng kanyang Anak, iniaalok sa atin ng Diyos ang isang pakikipag-

kasundo. Lahat ng pangangaral ni Jesus mula sa simula ay para sabihing nasa atin na ang Diyos.

Umuwi ang mga pastol na pinupuri ang Diyos. Samantalang nasa kadiliman ang daigdig, nakita ng ilang mga pastol ang Diyos. Bakit sila tinawag sa sabsaban? Para naman siguro magkaroon ng konsuwelo sina Maria at Jose na makakita ng mga dukhang nakarating sa kanilang tinuluyan. At ang mas malamang ay dahil wala nang hihigit pang kaligayahan sa Diyos kundi ang pagpapakilala niya sa kanyang sarili.

Sa pagsilang ni Jesus nagsisimula ang isang bagong panahon (ang huling panahon gaya ng sasabihin ng mga apostol) na sa isang banda ay patuloy na hinihintay ang kaligtasan ng mundo at sa kabilang dako nama’y tinatamasa na ang kaligtasang ito. Ang mga pastol ang huwaran ng mga nagtatalaga ng sarili sa kontemplasyon. Kasunod naman ng mga ito, hindi kailanman magiging pawang sa pagkakawanggawa lamang o sa pagsulong ng tao ang Iglesya, kundi sa pinakawagas na diwa nito’y patuloy na pagmamasdan si Kristong nasa kanyang piling para magpasalamat at magalak sa Diyos.

• 19. *Iningatan ni Maria ang mga ito,* sapagkat para sa kanya, anumang mangyari sa buhay niya ay

²⁰ Umuwi ang mga pastol na niluluwalhati at pinupuri ang Diyos dahil nakita nila ang lahat ng kanilang narinig ayon sa ipinababi sa kanila.

²¹ Pagsapit ng ikawalong araw, kailangan nang tuliin ang bata; noon siya pinangalanang Jesus, ang itinawag sa kanya ng anghel bago pa siya ipinaglihi.

Dinala si Jesus sa Templo

• ²² Nang dumating na ang araw ng paglilinis nila ayon sa Batas ni Moises, dinala ang sanggol sa Jerusalem para iharap sa Panginoon – ²³ tulad ng nasusulat sa Batas ng Panginoon: *Lahat ng panganay na lalaki ay ituturing na banal para sa Panginoon.* ²⁴ Dapat din silang mag-alay ng sakripisyo tulad ng bina-banggit sa Batas ng Panginoon: *isang pares na batubato o dalawang inakay na kalapati.*

²⁵ Ngayon, sa Jerusalem ay may isang taong nagngangalang Simeon; totoong matuwid at makadiyos ang taong iyon. Hinihintay niya ang pagpapaghinawa ng Panginoon sa Israel at sumasakanya ang

Espiritu Santo. ²⁶ Ipinaalam naman sa kanya ng Espiritu Santo na hindi siya mamamatay hangga't hindi niya nakikita ang Mesiyas ng Panginoon. ²⁷ Kaya pumunta siya ngayon sa Templo sa pagtutulak ng Espiritu, nang dalhin ng mga magulang ang batang si Jesus para tuparin ang kaugaliang naayon sa Batas tungkol sa kanya.

²⁸ Kinalong siya ni Simeon sa kanyang mga braso at pinuri ang Diyos, at sinabi:

²⁹ “Mapayayaon mo na ang iyong utusan, Panginoon,

nang may kapayapaan ayon na rin sa iyong wika;

³⁰ pagkat nakita na ng aking mga mata ang iyong pagliligtas

³¹ na inihanda mo sa paningin ng lahat ng bansa,

³² ang liwanag na ibubunyag mo sa mga bansang pagano

at ang luwalhati ng iyong bayang Israel.”

³³ Nagtataka ang ama at ina ng bata sa mga sinasabi tungkol sa kanya. ³⁴ Pinagpala naman sila ni Simeon at sinabi kay Mariang ina ng bata: “Dahil sa kanya,

paraan ng paghahayag ng Diyos ng mga plano nito para sa kanya. At lalo na ngayong nabubuhay siyang kapiling si Jesus! Nagtaka siya, namangha pero hindi naligalig. Walang anumang pagdadalawang-isip ang kanyang pananampalataya. Ngunit kailangan din niyang maghirap na dahan-dahang madiskubre ang mga daan ng kaligtasan. *Pinagnilay-nilay* niya ang mga ito sa *kanyang puso* hanggang sumapit ang mga araw ng Pagkabuhay at ng Pentekostes kung kailan naging malinaw ang lahat ng salita at gawa ni Jesus.

• 22. Nagpunta na si Maria at Jose sa Templo para tuparin ang isang seremonya ng relihiyong Judio (Lev 12:18). Isa pa’y kailangang italaga sa Diyos si Jesus dahil panganay na lalaki siya. Sa pagkakataong ito nakatagpo ng Banal na Mag-anak ang dalawang matanda na naghihintay rin sa pagliligtas ng Diyos gaya ng lahat. Pero sila lamang ang karapat-dapat makakilala sa Tagapagligtas bago pa nito magawang magpakilala.

Kapwa naghihintay ng Tagapagligtas sina Simeon at Ana sa tunay na kahulugan nito: di isang tagapagligtas na pangmateryal o pampulitika tulad ng karaniwang inaasahan noon sa panahon ni Jesus kundi isang unibersal na tagapagligtas sa kasamaan at kasalanan, ang tagapagsimula sa tunay na Kaharian ng

Diyos. Kabilang ang dalawang banal na taong ito – at maging sina Maria at Jose – sa “maliit na nalabi sa Israel”, isang maliit na grupo ng mga Judio na naging matapat sa pinakamagandang aral ng mga propeta.

Kinarga ni Simeon ang batang Diyos at itinaas na parang iniaalay. Ang totoo’y sarili niyang buhay na malapit nang magwakas ang iniaalay ng matanda.

Nakita na ng aking mga mata ang iyong Pagliligtas. Hindi lamang “iyong pagliligtas” kundi ng *lahat ng bansa.*

Ano ang ibig sabihin ng *paglalagusan ng isang punyal ang puso* ni Maria? Tiyak na ang mga hapis ng ina sa pagkakita sa kanyang anak na naghihingalo sa krus ang tinutukoy ng salitang ito. Pero nangangahulugan din ito ng lahat ng pagdurusang daranasin ni Maria pagkat di niya laging maiintindihan ang ginagawa ng kanyang anak. Kahit na mas alam niya kaysa kaninuman ang mga intensyon ni Jesus, may panahon ding hindi niya maiintindihan ang dahilan ng mga kilos nito at pagkat lubos niyang mahal si Jesus, lalo naman siyang magdurusa.

Si Kristo ang liwanag ng Diyos. *Liwanag* na tumataglaw siyempre sa mga tao ngunit siya ring bumubulag at lumilito sa kanila kung minsan. Siya ang tandang humahati sa mga tao – narito ang isang misteryo – di naman laging ang pinakamasama ang

babagsak o babangon ang mga Israelita at magiging tanda siya sa harap nila at kanilang sasalongatin. ³⁵Kaya mahahayag ang lihim na pag-iisip ng mga tao. Ngunit paglalagusan naman ng isang punyal ang puso mo.”

³⁶May isa ring babaeng propeta, si Ana na anak ni Panuel na mula sa tribu ng Aser. Matandang-matanda na siya. Pagkaalis sa bahay ng kanyang ama, pitong taon lamang silang nagsama ng kanyang asawa, ³⁷at nagbuhay-biyuda na siya at hindi siya umaalis sa Templo. Araw-gabi siyang sumasamba sa Diyos sa pag-aayuno at pananalangin. Walumpu't apat na taon na siya. ³⁸Sa pag-akyat niya sa sandaling iyon, nagpuri rin siya sa Diyos at nagpahayag tungkol sa bata sa lahat ng naghihintay sa katubusan ng Jerusalem.

³⁹Nang matupad na ang lahat ng ayon sa Batas ng Panginoon, umuwi sila sa kanilang bayan, sa Nazaret sa Galilea. ⁴⁰Lumalaki at lumalakas ang bata; napus-

pos siya ng karunungan at sumasakanya ang kagandahang-loob ng Diyos.

Ang pagkakatagpo kay Jesus sa Templo

• ⁴¹Pumupunta taun-taon sa Jerusalem ang mga magulang ni Jesus para sa Piyesta ng Paskuwa. ⁴²Kayat nang maglabindalawang taon na siya, umahon sila tulad ng nakaugalian para sa pagdiriwang. ⁴³Subalit nang umuwi na sila pagkatapos ng mga araw ng piyesta, naiwan sa Jerusalem ang batang si Jesus nang hindi namamalayan ng kanyang mga magulang.

⁴⁴Sa pag-aakalang kasama siya ng iba pang mga kasamahan, maghapon silang nakipaglakbay at noon nila hinanap ang bata sa mga kamag-anakan nila't mga kakilala. ⁴⁵Nang hindi nila siya matagpuan, bumalik sila sa Jerusalem sa paghahanap sa kanya. ⁴⁶At sa ikatlong araw, natagpuan nila siya sa Templo, naka-

sumasalungat sa kanya. May ilang naniniwala kay Kristo pero nananatiling masama dahil hindi nila makita ang kanyang liwanag. Kayat hindi rin nila makita na hinuhugasan sila ng liwanag na ito. At meron din namang mabubuting taong hindi naniniwala pagkat niloob ng Diyos na habambuhay nilang hanapin ang liwanag.

NAZARET – PAGTATAMO NG KALAYAAN

• ⁴¹. Sa kanyang mga taon sa Nazaret, nadi-diskubre ni Jesus ang buhay gaya ng alinmang bata o kabataang kaedad niya. Hindi siya tumanggap ng espesyal na edukasyon. Hindi siya nagpakita ng mga extraordinaryong talento liban sa ganap niyang karunungan sumuri't tumimbang sa lahat ayon sa pamantayan ng Diyos.

Sa edad na *labindalawang taon*, ang isang nagbibinata ay nakatakang magsimulang tumupad sa mga patakaran ng relihiyon, at isa na rito ang pagpunta sa Jerusalem para sa mga piyesta. Sa lilim ng mga pasilyo ng Templo, nakaupo ang *Mga Guro ng Batas* na nagtuturo sa mga pumupunta roon at nakikipagtalakayan sa kanila.

Sa ganitong okasyon, unang ipinakita ni Jesus ang pagtayo niya sa sariling mga paa. *Bakit mo ito ginawa sa amin?* Puwede namang humingi muna ng permiso sa kanila ang batang ito o kaya'y nagsabi man lamang sa kanyang mga magulang. Paano niya nagawang

magpaiwan nang dalawang araw nang hindi iniisip na labis silang mag-aalala? Pero hindi, sa totoo'y nakamit ni Jesus ang isang radikal na kalayaan bago siya umuwing kasama nila. At hindi niya sinisi ang sarili sa pagdudulot sa kanila ng sama ng loob.

Mula noon, magiging *masunurin siya sa kanila*, pero naipakita na niya sa kanila na kilala niya kung sino siya, at kaya niyang isakripisyo ang anuman o putulin ang ano pa mang relasyon makapaglingkod lamang siya sa *kanyang Ama* sa paraang maganda sa palagay niya.

Sa pagbasa natin sa tekstong ito, magandang pagnilayan ang respetong dapat ibigay ng mga magulang sa bokasyon ng kanilang mga anak at ang pagsisikap na dapat nilang gawin para maunawaan ang mga anak na nagsisimulang magsarili. Sa halip na sabihing nawala ang batang si Jesus, mas eksaktong sabihing natagpuan ng nagbibinatang si Jesus ang kanyang sarili.

Nakapagtataka na lumalabas na parang kay Maria pa ang unang problema ni Jesus. Problema ito ng di-pagkakaunawaan, at di dapat sisihin si Jesus o si Maria: tama ang kanilang ginawa ayon sa pananaw at katayuan ng bawat isa. Isinasagisag nito marahil ang maraming di-pagkakasundong nangyayari sa loob mismo ng Iglesya. Ito ang mga problemang bunga ng iba't iba at tunay na mga pananaw at katayuan, mga ministeryo at karisma na hindi nalulutas sa pagsisisihan kundi sa pag-uusap at pag-intindi sa isa't isa.

upong kasama ng mga guro at nakikinig at nagtatanong sa kanila. ⁴⁷ At namangha sa kanyang talino at mga sagot ang mga nakarinig sa kanya.

⁴⁸ Nagulat ang kanyang mga magulang pagkakita sa kanya, at sinabi sa kanya ng kanyang ina: “Anak, bakit mo naman ito ginawa sa amin? Nagdusa nga ang iyong ama at ako habang hinahanap ka namin.”

⁴⁹ Ngunit sinabi niya sa kanila: “At bakit ninyo ako hinahanap? Hindi ba ninyo alam na dapat ay nasa bahay ako ng aking Ama?” ⁵⁰ Pero hindi nila naintindihan ang sinabi niya sa kanila.

⁵¹ Kaya bumaba siyang kasama nila pa-Nazaret, at patuloy siya sa pagiging masunurin sa kanila. Iningatan naman ng kanyang ina ang lahat ng ito sa kanyang puso.

• ⁵² At umunlad si Jesus sa karunungan at edad at kagandahang-loob sa paningin ng Diyos at ng mga tao.

• 52. Wala nang binabanggit si Lucas tungkol sa buhay ni Jesus sa Nazaret hanggang sa edad na tatlumpong taon, na simula ng kanyang pangangaral. Aprentis siya ni Jose at pagkamatay nito, si Jesus ang naging karpintero ng Nazaret. Tiyak na namatay si Jose bago nagpakilala si Jesus dahil kung hindi ay naiwan sana si Maria kay Jose nang umalis si Jesus. Isang tao sa piling ng mga tao ang anak ni Maria, at matagal ding iningatan ng pamayanang Kristiyano ng Nazaret ang mga gawa ng karpintero ng Anak ng Diyos.

• **3.1** Binibigyan tayo ni Lucas ng mga detalyeng maglalagay kay Jesus sa kasaysayan. Nasa taong 27 tayo “pagkarating ni Kristo” at sa katunaya’y mga tatlumpong taon o tatlumpu’t limang taon si Jesus. Wala na ang awtonomiya ng mga Judio at nahahati ang kanilang bansa sa apat na maliliit na probinsya. Sina *Herodes* at *Felipe* na mga anak ni Herodes na binanggit sa pagsilang ni Jesus (tingnan Mt 2:1) ang namumuno sa dalawa sa mga probinsyang ito.

Puwede ring basahin ng mga interesado sa mga paliwanag na may kinalaman sa pagkakasunod-sunod ng mga pangyayari ayon sa panahon ang Juan 2:20.

Nang taong ’yon, naghirap ang mga Judio sa imperyalismong Romano, sa korupsiyon ng kanilang mga lider, sa kakulangan ng pananampalataya ng mga pari nilang materyalista, at sa radikal na pulitika sa bayan na nahahati sa di magkakasundong mga pangkat at partido. Ang mismong paglubha ng sitwasyon ang

Inihanda ni Juan Bautista ang daan ng Panginoon

(Mc 1:1; Mt 3:1; Jn 1:19)

3 • ¹ Ito ang nangyari sa ikalabinlimang taon ng paghahari ni Emperador Tiberio. Gobernador noon ng Judea si Poncio Pilato at mga tetrarka si Herodes sa Galilea, si Felipe na kapatid nito sa Iturea at Traconitide, at si Lisaniyas sa Abilene; ² sina Anas at Caifas naman ang mga Punong-pari nang panahong iyon. At noon dumating kay Juan na anak ni Zacarias ang salita ng Diyos sa disyerto.

• ³ Ipinahayag ni Juan ang binyag na may kasamang pagsisisi para sa kapatawaran ng mga kasalanan, at nilibot niya ang buong rehiyon sa tabi ng Ilog Jordan. ⁴ Nasusulat nga sa aklat ng pahayag ni Propeta Isaias: “*Naririnig ang sigaw sa disyerto: Ihandang daan para sa Panginoon, ituwid ang kanyang landas.*”

kumukumbinsi sa kanila na malapit nang matupad ang mga pangako ng Diyos tungkol sa kanyang pagdating. Ngayon na ang Paghahari ng Diyos o wala na kailanman. Kaya gumigising ng malaking interes ang pangangaral ni Juan Bautista.

ANG KAPATAWARAN NG MGA KASALANAN

• 3. Itinuturo ni Juan ang daang dapat nating sundin para matanggap ang pagliligtas ng Diyos: dapat nating aminin na makasalanan tayo at may panagutan tayong lahat sa kritikal na sitwasyong ating ginagalawan.

Dapat tanggapin ng mga tao na makasalanan sila at *humingi ng tawad* sa Diyos. Hindi mababago ng unang hakbang na ito ang mundo pero ito ang magbibigay-daan sa tunay na kaligtasan. Ibang mga paraan para sa pagbabago ng lipunan ang gagamitin ng mga taong humingi na ng tawad sa Diyos kaysa ginagamit ng mga naniniwalang mabuti sila at matuwid sa harap ng mga mapagsamantala’t masasama.

May matinding kamalayan sa *kasalanan* ang bayang Judio na laki sa turo ng Biblia kaya handa silang makinig kay Juan nang mangusap ito tungkol sa paghahanap sa kapatawaran ng Diyos.

Sa katunaya’y hindi handa ang lahat na magbalik-loob: tayong lahat ay may magagandang dahilan para isipin na lagi tayong may maikakatwiran para sa ating mga personal na pagkakasala: Mali nga ang aking ginagawa pero... Isa pa’y kinukumbinsi natin ang ating sarili na magiging maunawain ang Diyos sa atin na

⁵ *Patataasin ang bawat lambak at pabababain ang bawat bundok at burol. Papatagin ang mga batong kinatitisan at papantayin ang lupang lubak-lubak.* ⁶ *At makikita ng lahat ng tao ang pagliligtas ng Diyos.*”

⁷ Kaya sinabi ni Juan sa maraming taong lumabas para magpabinyag sa kanya: “Lahi ng mga ulupong! Sino ang nagsabi sa inyong matatakas ninyo ang darating na paghatol? ⁸ Kaya gumawa kayo ng mga tunay na bunga ng pagbabagong-buhay. Huwag ipagyabang na ‘si Abraham ang ama namin!’ Sinasabi ko sa inyo na kahit sa mga batong ito’y makagagawa ng mga anak ang Diyos para kay Abraham! ⁹ Nakaamba na ang palakol sa tabi ng ugat ng mga puno para sibakin ang alinmang punong hindi namumunga nang mabuti, at itatapon ito sa apoy.”

¹⁰ Tinatanong siya ng maraming tao:

kabilang sa kanyang Iglesia. Nasa panig tayo ng mabubuti at ipinagtanggol natin ang kabutihan ng relihiyon: *si Abraham ang ama namin*. Mga tunay na mananampalataya tayo at magagaling na Katoliko... at *lahi ng mga ulupong*.

Nagpunta kay Juan ang lahat ng klase ng matindi ang loob na makamit ang kapatawaran ng Diyos: maging ang mga babaeng bayaran, mga kolektor ng buwis (Mc 2:13) at mga sundalo ng kaapihan. Walang sinumang tinanggihan si Juan pero hiningi niya sa bawat isa ang personal na komitment sa katarungan. Ang Kaharian ng Diyos ay hindi magsisimula sa tawag para sa kagandahang-loob, na isa sa mga tawag na hanggang mga salita na lamang at mabubuting intensiyon: mga taong nagtakwil na ng kanilang mga bisyo ang binibinyagan, at mula sa kanila manggagaling ang mga alagad ni Jesus.

Iniiimbata tayo ni Juan na makibahagi, na ibig sabihin’y ihanda ang isang lipunang nagkakaisa sa pagmamalasakit na mabigyan ng kanyang kinakailangan ang bawat isa at hindi kayang bulagin ng mga pagka-kaibang hatid ng pera o lakas: *huwag abusuhin ang mga tao*.

Magiging malalim at pangmatagalan ang ating pagbabagumbuhay kung magiging kritikal tayo sa mali nating pagtingin sa daigdig at sa mga tao. Ang pagpapabalik-loob sa isang mayaman ay nangangahulugan ng pagtulong sa kanya para tanungin ang kanyang sarili kung bakit siya mayaman gayong napakaraming dukha sa piling niya. Dapat makilala ng isang lalaking madaling magtaksil sa kanyang asawa ang higit na pagpapahalaga niya sa sariling pagkalalaki at

“Ano ngayon ang aming gagawin?” ¹¹ Sumagot si Juan sa kanila: “Ang may dalawang balabal ay magbigay sa taong wala, at gayon din ang gawin ng may pagkain.”

¹² Pinuntahan siya pati ng mga maningil ng buwis para magpabinyag at sinabi sa kanya: “Guro, ano ang aming gagawin?” ¹³ At sinabi ni Juan: “Huwag kayong maningil ng higit sa ipinag-uutos sa inyo.” ¹⁴ Nagtanong din sa kanya ang mga sundalo: “Ano naman ang gagawin namin?” At sinabi niya sa kanila: “Huwag kayong mangikil o magparatang nang di totoo kanino man; masiyahan na kayo sa inyong suweldo.”

• ¹⁵ Nananabik noon ang mga tao at nag-isip-isip ang lahat kung hindi nga kaya si Juan ang Mesiyas. ¹⁶ At sumagot si Juan sa pagsasabi sa kanilang lahat: “Nagbibinyag ako sa inyo sa tubig pero dumarating na ang isang mas makapang-

makipag-ugnayan sa kanyang asawa bilang mga taong may sapat na gulang.

Ang tawag ni Juan para sa isang personal na pagbabagumbuhay ang maghahatid ng pagbabago ng lipunan. Hindi sapat na ilang babaeng bayaran lamang at mga lasenggo ang magbabagumbuhay bilang halimbawa. Kailangan din nating tanungin ang sarili tungkol sa pagkakaugnay-ugnay ng mga dahilan ng paglaganap ng prostitusyon, tungkol sa iniikutang ekonomiya na nagbubunga ng alkoholismo, tungkol sa mekanismong panlipunan na sanhi ng paghihikahos ng mga manggagawa, magbubukid at ng mga katutubo.

• ¹⁵ Paglubog sa tubig at pag-ahon ang ibig sabihin ng *pagpapabinyag*. Binibinyagan noon ang mga Esenio sa disyerto sa okasyon ng ilang piyesta para ipakita ang paghahangad nilang marating ang isang mas dalisay na buhay pagdating ng Tagapagligtas. At nagbibinyag naman si Juan sa mga may gustong ituwid ang kanilang buhay at pinagtatibay ang kanilang komitment sa pamamagitan ng isang nakikitang seremonya.

Hindi ako karapat-dapat magkalag ng tali ng kanyang panyapak (b. 16): nang panahong iyon, ang nagbibinyag ang nagkagalag sa sandalyas ng binibinyagan, at saka niya ito tutulongang maghubad. Ibig sabihin nito’y hindi karapat-dapat si Juan na magbinyag kay Jesus.

Pinaghahambing dito ng Ebanghelyo si Juan at si Jesus, ang binyag ni Juan at ang binyag-Kristiyano.

Narinig na nating lahat ang ganitong mga salita: dahil tatlung taon si Jesus nang binyagan, kaya

yarihan sa akin. Ni hindi ako karapat-dapat magkalag ng tali ng kanyang mga panyapak. Sa Espiritu Santo at apoy niya kayo bibinyagan. ¹⁷Siya ang nakahan-dang magtahip sa lahat ng butil ng trigo. lipunin niya ang lahat ng butil sa kanyang kamalig pero susunugin ang mga ipa sa apoy na walang hanggan.”

¹⁸Sa pamamagitan nito at sa iba pang pangangaral nagturo si Juan sa bayan. ¹⁹Tinuligsa naman ngayon ni Juan ang

tetrarkang si Herodes dahil kinakapisan si Herodyas na asawa ng kanyang kapatid at dahil sa lahat ng kasamaang ginawa nito. ²⁰At gumawa pa ng mas masama si Herodes: ipinabilanggo niya si Juan sa kulungan.

Bininyagan ni Juan si Jesus

(Mt 3:13; Mc 1:9; Jn 1:29)

• ²¹Nang mabinyagan ang lahat ng tao, nabinyagan din si Jesus. At nabuksan ang

dapat din tayong binyagan kapag may sapat na gulang na. Pero walang silbi ang argumentong ito pagkat magkaibang binyag ang tinutukoy dito at hindi pareho ang mga hinihingi ng mga ito.

Binyag sa tubig... binyag sa apoy... Isang napa-kaordinaryong karanasan ang tinutukoy ng paghahambing na ito. Hinuhugasan sa tubig ang mantsa sa damit pero malayong maging parang bago ang nilabhan na. At saka may mga mantsang di puwedeng alisin. Dinadalisay naman ng apoy ang metal na may kalawang kayat lumalabas itong makinang mula sa tunawan, parang bago tulad ng dati. At kaya ring tupukin ng apoy ang mantsa pati na ang bagay na namantsahan.

Binibinyagan ni Juan sa tubig ang mga taong may gustong ituwid ang kanilang buhay. Para sa kanila’y isang paraan ng paghahayag sa publiko ng kanilang mga disisyon at mga pangako ang binyag. Ngunit kasinrupok pa rin ang mga resolusyong ito ng alin-mang komitment ng tao at di sapat para bunutin ang pinakaugat ng kasamaan mula sa ating puso.

Inaatasan naman ni Jesus ang kanyang mga apostol na binyagan ang sumasapi sa Iglesya. Sa pagkaka-kataong iyon, kung tinatanggap nang may panampalataya ang binyag, ibinibigay ng Diyos ang kanyang Espiritu na bumabago sa kalooban ng mga tao.

Hindi nagbinyag ng mga bata (o mga babae) si Juan. Subalit para naman sa binyag-Kristiyano, hindi sa komitment ng binibinyagan nagmumula ang bisa nito kundi sa kaloob ng Diyos na nagpapaging mga anak ng Diyos sa atin. Kaya puwede ring binyagan ang mga bata. At matatanggap din nila ang kaloob na ito ng Diyos kung tatanggapin ng kanilang pamilya at pama-yanang Kristiyano ang pananagutan sa kanilang paglagi sa pananampalataya.

• 21. Hindi kailangang magbagumbuhay ni Jesus ni tumanggap ng binyag ni Juan. Pero bilang Tagapagligtas, gusto niyang makasama ang mga kapatid niyang makasalanang naghahanap ng daan ng kapatawaran. Sa pagtanggap ni Jesus ng binyag ni Juan, sinasabi niya na ito ang tamang daan: hanapin ang katarungan at magbagumbuhay.

Mga dantaon nang walang mga propeta. Parang walang-imik ang Diyos at sinasabi ng mga Judio na

“sara ang mga langit”. Pero muling nagsasalita ngayon ang Diyos at si Jesus ang humalili sa mga propeta. *Nabuksan ang langit* o may tinanggap si Jesus na paghahayag mula sa Diyos (tingnan Ez 1:1 at Pag 4:1).

Ikaw ang aking Hinirang. Sino ang nakakita at sino ang nakarinig sa tinig na iyon? Hindi ito malinaw sa Ebanghelyo (Mt 3:16; Mc 1:10; Jn 1:32). Dinadala tayo ng pag-aaral ng mga teksto sa sumusunod na kongklusyon: kinasihan si Jesus ng isang rebelasyon mula sa Diyos na maaaring ibinahagi ni Juan Bautista. Pero bakit ang gayong paghahayag? Kinailangan ba ni Jesus na malamang siya ang Anak ng Diyos?

Huwag nating kalimutan na ang mga salitang *Anak ng Diyos* ay puwedeng intindihin sa iba’t ibang paraan. Sa panahong bago dumating si Jesus, tinatawag na *anak ng Diyos* ang hari ng Israel. Ginamit din ang *anak ng Diyos* para sa hinihintay na Mesiyang na hinirang ng Diyos para iligtas ang Israel.

Anak ng Diyos si Jesus (ayon sa pagpapakahulugan natin sa salitang ito: Bugtong na Anak ng Ama, Diyos buhat sa Diyos), mula pa nang ipaglihi siya. At mula sa sandaling iyon, alam na ni Jesus na Anak siya ng Diyos.

Subalit tanging sa sandali lamang ng pagbibinyag sa kanya ni Juan saka tinanggap ni Jesus ang tawag ng Diyos na nag-iimbita sa kanya na simulan ang kanyang ministryo ng kaligtasan, at ginawa siya ng Diyos na anak nito (ayon sa matandang pagkaintindi ng Biblia), o propeta at hari ng kanyang bayan. Kaya inaalaala ng b. 20 ang isang pangungusap sa Isaias 42:1 tungkol sa Tagapagligtas.

Dahil ang salita ng Diyos (kung talaga ngang galing ito sa Diyos) ay laging mabisa at tumutupad sa ipinahahayag nito, tinatanggap din ni Jesus ang kapuspusan ng Espiritung nagtatalaga sa mga propeta at gumagawa ng mga himala. Mula sa paglilili sa kanya, tinamasa na ni Jesus ang kapuspusang iyon ng Espiritung nag-uugnay sa kanya sa kanyang Ama sa isang natatanging relasyon. Tinatanggap naman niya ngayon ang Espiritu para siya ang maging *propeta* at *lingkod* ng Ama.

Kaya *pinahiran* si Jesus para ipahayag ang Paghahari ng Diyos at mga dukha ang unang tawagin (4:18). Kaiba sa maraming tagapagpalaya na ayon sa Biblia’y tumanggap ng Espiritu para lamang sa isang tiyak na misyon, naging tagapagligtas si Jesus nang buung-buo. Kaiba sa atin na laging pinoproblema ang

langit habang siya'y nananalangin.
²² Bumaba sa kanya ang Espiritu Santo sa pangkatawang hugis ng isang kalapati at narinig mula sa langit ang isang tinig: "Ikaw ang aking Anak, ang aking Minamahal, ikaw ang aking Hinirang."

• ²³ Higit nang tatlumpung taong gulang ni Jesus nang magsimula siya. Sa akala ng mga tao, siya'y anak ni Jose na anak ni Heli, ²⁴ ni Matat, ni Levi, ni Melki, ni Yanai, ni Jose, ²⁵ ni Matatias, ni Amos, ni Nahum, ni Esli, ni Nagai, ²⁶ ni Maat, ni Matatias, ni Semein, ni Yosek, ni Yoda, ²⁷ ni Yoanan, ni Resa, ni Zerubabel, ni Sealtiel, ni Neri, ²⁸ ni Melki, ni Adi, ni Kosam, ni Elmadam, ni Er, ²⁹ ni Josue, ni Eliezer, ni Yorim, ni Matat, ni Levi, ³⁰ ni Simeon, ni Juda, ni Jose, ni Yonam, ni Eliakim, ³¹ ni Melea, ni Mena, ni Matata, ni

Natan, ni David, ³² ni Jese, ni Obed, ni Boaz, ni Sala, ni Nason, ³³ ni Aminadab, ni Admin, ni Arni, ni Hezron, ni Perez, ni Juda, ³⁴ ni Jacob, ni Isaac, ni Abraham, ni Tera, ni Nahor, ³⁵ ni Serug, ni Reu, ni Peleg, ni Eber, ni Sela, ³⁶ ni Cainan, ni Arfaxad, ni Sem, ni Noe, ni Lamek, ³⁷ ni Metusela, ni Enok, ni Yared, ni Malaleel, ni Cainan, ³⁸ ni Enos, ni Set, ni Adan - na galing sa Diyos.

Tinukso si Jesus sa disyerto

(Mt 4:1; Mc 1:12)

4 • ¹ Umalis mula sa Jordan si Jesus na puspos ng Espiritu Santo at naglibot sa disyerto na akay ng Espiritu ² sa loob ng apatnapung araw; at sinubok siya roon ng diyablo. Hindi siya kumain ng anuman sa loob ng mga araw na iyon at sa katapusa'y nagutom siya. ³ Sinabi sa

pagkakaroon ng lusot mula sa ating mga komitment, hindi mapapanatag si Jesus hangga't di siya naihahatid ng kanyang Salita at patotoo sa Katotohanan sa kamatayan.

Nakikita natin sa maraming pahina ng Ebanghelyo ang pakikitungo ni Jesus sa mga tao. Ngunit sa iba at mas mahahalagang pangyayari, inilalarawan si Jesus bilang tagapagligtas ng sangkatauhan, tulad sa pagbibinyag na ito. Kahit na marami ang mga taong personal na kaligtasan lamang ang pinoproblema, inilalahad sa atin ng Biblia ang isang Diyos na lumilikha, nag-aalaga, nagtuturo at naghahatid sa paglago at pamumunga sa nag-iisang "Adan", na ibig sabihin'y ang kabuuan ng sangkatauhan. Si Jesus ay hindi tagapagligtas ng "mga tao", na ibig sabihin'y isa-isa, para lamang bigyan sila ng libreng tiket sa langit. *Inaakay* ni Jesus *ang sangkatauhan* (Heb 2:16) at ginagawa itong isang banal na katawan na pagkakakilanlan ng Diyos Ama sa kanyang bugtong na Anak.

• 23. Inilalahad dito ni Lucas ang listahan ng mga ninuno ni Jesus, na malaki ang kaibahan doon sa ibinibigay ni Mateo (Mt 1:1). Hindi lamang si Abraham ang binabalikan ni Lucas kundi ibinibigay pa rin niya ang mga ninuno ni Abraham ayon sa mga alamat pabalik sa unang tao na para bang pag-alaala na dumating si Jesus para ilitas ang buong sangkatauhan nakalubog sa pagkakasala mula sa pagsuway ni Adan. Gayundin naman, nagkakaiba ang lista ng mga ninuno mula kay Jose hanggang kay Abraham, kung ang mga ama ay mga ama sa dugo o naging mga ama lamang sa turing, pagkat karaniwan noon sa mga Judio ang pag-aampon.

ANG PAGTUKSO

• 4.1 Sa ordinaryong kasaysayan, mga tao lamang ang kasangkot na kumikilos at nakikipagharap sa iba pang mga tao. Tinitingnan naman ng banal na kasaysayan ang mga bagay-bagay nang may ibang pananaw: nagkakatotoo ang plano ng Diyos sa kabila ng paghadlang ng mga pampagulong pakana ng masamang espiritu, at tinatawag naman ang mga tao na makibahagi sa ganitong pakikibaka na lampas na sa sarili nilang mga plano. Ito ang dahilan kung bakit kinailangang harapin ni Jesus ang masamang espiritu.

Sinasabi nating *Tukso* pag nararamdaman natin ang puwersa ng masasamang likas na gawi natin o pag nakikita nating nadadala tayo ng mga pangyayari sa paggawa ng masama. Wala kay Jesus ang masasamang likas na gawi natin pero dinala siya ng Espiritu Santo sa pagsubok sa disyerto. Alalahanin natin na iisa ang ibig sabihin ng *pagtukso* at pagsubok. Doon naramdaman ni Jesus ang pinakamalakas na pag-engganyo ng masamang espiritu para ilihis siya sa kanyang misyon (tingnan din ang Mt 4:1).

Puspos ng Espiritu Santo, sinimulan ni Jesus ang kanyang ministryo sa pagpapasailalim sa isang napakahirap na pagsubok: *apatnapung araw* ng ganap na katahimikan at pag-aayuno. Sa ganitong sitwasyon, nadama ni Jesus ang kanyang kahinaan bilang nilalang, at ang kanyang mga pag-aalinlangan bago niya suungin ang hindi alam. Kaya iniwan niya ang buhay sa Nazaret para ipaubaya ang sarili sa kalooban ng Ama, sa isang misyon na maghahatid sa kanya sa kamatayan sa loob lamang ng dalawang taon.

Nakipag-usap kay Jesus ang *diyablo* o ang tagapagparatang. Ganito ang tawag sa demonyo sa Biblia pagkat lagi siyang nambabatikos at nang-aakusa.

kanya ng diyablo: “Kung ikaw ang anak ng Diyos, iutos mo sa batong ito na maging tinapay.”⁴ Ngunit sumagot sa kanya si Jesus: “Sinabi ng Kasulatan: *Hindi sa tinapay lamang nabubuhay ang tao.*”

⁵ Pagkatapos ay itinaas niya si Jesus at ipinakita sa kanya sa isang kisap-mata ang lahat ng kaharian sa mundo. ⁶ Sinabi ng diyablo sa kanya: “Sa iyo ko ibibigay ang kapangyarihan sa lahat ng ito at ang kaluwalhatiang kalakip nito dahil sa akin ito ipinagkatiwala at maibibigay ko ito sa maibigan ko. ⁷ Kaya mapapasaiyo itong lahat kung magpapatirapa ka sa harap ko.” ⁸ Ngunit sumagot sa kanya si Jesus: “Sinabi ng Kasulatan: *Ang Panginoon mong Diyos ang iyong sasambahin at siya lamang ang iyong paglilingkuran.*”

⁹ Pagkatapos ay dinala siya ng diyablo sa Jerusalem at itinayo siya sa nakausling pader ng Templo at sinabi sa kanya:

Itinutulak niya tayong akusahin ang Diyos at pag napabagsak na niya tayo, tayo naman ang inaakusa niya at sisikapang kumbinsihin na di patatawarin ng Diyos ang ating pagkadapa.

Kung ikaw ang Anak ng Diyos. Alam na ni Jesus kung sino siya pero hindi pa niya nasusubok ang kanyang kapangyarihan. Hindi ba siya makapagpalabas ng puwersa ng Diyos kahit sandali lang sa panghihina ng kanyang katawan sa gutom? Hindi ba siya makabababa sa krus para iligtas ang sarili pagdating ng panahon?

Ayaw ni Jesus na sarili lamang ang paglilingkuran. May mas dakila siyang mga layunin: kaya *itinaas* siya ng Diyablo. Sa pagkakilala kung ano talaga ang mga tao, natutukso si Jesus na ipilit ang sarili sa mga tao at gamitin sila. Natutukso siyang makipagkasunduan at gamitin ang mga sandata ng diyablo na di iginagalang ang katotohanan o ang kalayaan ng konsiyensya. Kaya hindi magiging mahirap maghari sa mga bansa “sa ngalan ng Diyos” dahil *maibibigay* ng diyablo ang mga ito sa sinumang *maibigan* niya.

Pero buo na ang pasya ni Jesus na *Diyos lamang ang paglilingkuran*. Itinatanong ng diyablo: “Bakit hindi mo ngayon simulan ang iyong pangangaral sa pamamagitan ng isang kahanga-hangang bagay tulad ng paglundag mula sa isang mataas na lugar at pagbagsak sa gitna ng makapal na taong nagdarasal sa Templo? Hindi ka ba naniniwala na magmimilagro ang Diyos para sa iyo?” Mga salita mismo ng Biblia ang ginagamit ngayon ng diyablo: sa pagbasa sa mga ito, maisip ng sinuman na kung may malaking pa-

“Kung ikaw ang Anak ng Diyos, tumalon ka mula rito paibaba ¹⁰ sapagkat sinasabi ng Kasulatan: *Iniutos niya sa kanyang mga anghel na pangalagaan ka at ¹¹ bu-buhatin ka nila para hindi matisod ang iyong paa sa bato.*” ¹² Ngunit sumagot si Jesus sa kanya: “Nasasaad: *Huwag mong hamunin ang Panginoon mong Diyos.*”

¹³ Kaya matapos siyang subukin ng diyablo sa lahat ng paraan, nilisan siya nito hanggang sa takdang panahon.

Ipinahayag ni Jesus sa Nazaret ang kanyang misyon

(Mt 13:53)

• ¹⁴ Nagbalik si Jesus sa Galilea na taglay ang kapangyarihan ng Espiritu at lumaganap sa buong kapaligiran ang balita tungkol sa kanya. ¹⁵ Kinaugalian niyang magturo sa kanilang mga sinagoga, at pinupuri siya ng lahat.

nanampalataya e lagi na siyang magiging malusog at matagumpay. Sinasabi ni Jesus ang mga kamalian ng isang “pananampalatayang” nagsisikap alisin ang krus. Hindi hihingi ng mga milagro si Jesus sa Ama para hindi siya dumanas ng mga kahihyanan at pagtakwil na bahagi ng pagiging sugo ng Diyos: magiging *paghamon ito sa Diyos* na kunwari’y pagtitiwala sa kanya.

Nilisan siya nito hanggang sa takdang panahon. Sa Pasyon ni Jesus, ibabaling ng diyablo ang kasamaan ng sambayanan laban sa Tagapagpalayang di niya magawang ilihis ng landas. Tingnan ang Juan 12:31 at 14:30.

• 14. Umuwi si Jesus kasama ang ilang alagad ni Juan na magiging mga alagad niya (Jn 1:35), at ginawa niya ang una niyang himala sa Kana (Jn 2:1). Sisimulan ng milagrang ito ang misyon ni Jesus. Mula sa Capernaum kung saan tumira si Jesus sa bahay nina Simon at Andres na malapit sa mga mangingisda sa lawa, sisimulang mangaral ni Jesus sa mga sinagoga ng Galilea (Mc 1:35), at mabisa ang dating ng kanyang salita sa mga tao pagkat gumagawa siya *taglay ang kapangyarihan ng Espiritu*, na ibig sabih’y nagsasalita siya nang may higit na awtoridad at pinatotohanan ng kanyang mga himala ang kanyang mga salita.

Kinaugalian niyang magturo sa mga sinagoga ng mga Judio. Hindi nagsisimula si Jesus sa pangangaral sa napakaraming tao na wala namang alam tungkol sa kanya, kundi sa mga sinagoga siya nagpakilala sa loob ng ilang buwan.

• ¹⁶ Pagdating niya sa Nazaret, kung saan siya lumaki, pumasok siya sa sinagoga sa Araw ng Pahinga ayon sa kanyang kinaugalian. Tumindig siya para bumasa ng Kasulatan, ¹⁷ at iniabot sa kanya ang aklat ni Propeta Isaias.

Sa paglaladlad niya sa rolyo, natagpuan niya ang lugar kung saan nasusulat: ¹⁸ *“Sumasaakin ang Espiritu ng Panginoon kayat pinahiran niya ako upang ihatid ang mabuting balita sa mga dukha. Sinugo niya ako upang ipahayag ang paglaya sa mga bilanggo, sa mga bulag ang pagkabawi ng paningin, upang bigyang-ginhawa ang mga api, ¹⁹ at ipahayag ang taon ng kabutihang-loob ng Panginoon.”*

²⁰ Binilot ni Jesus ang aklat, ibinigay ito sa tagapaglingkod at naupo. At nakatuon sa kanya ang mga mata ng lahat ng nasa sinagoga. ²¹ Sinimulan niyang magsalita sa kanila: “Isinakatuparan ang Kasulatang ito ngayon habang nakikinig kayo.”

²² At sumang-ayon silang lahat sa kanya habang nagtataka sa gayong pagpapahayag ng kabutihang-loob ng

Diyos na nanggaling sa kanyang bibig. At sinabi nila: “Hindi ba’t ito ang anak ni Jose?” ²³ Nagsalita si Jesus sa kanila: “Tiyak na babanggitin ninyo sa akin ang kasabihang: ‘Manggagamot, pagalingin mo ang iyong sarili! Gawin mo rin dito sa iyong bayan ang mga bagay na narinig naming ginawa mo sa Capernaum’.”

²⁴ At idinagdag niya: “Talagang sinasabi ko: walang propetang katanggap-tanggap sa sarili niyang bayan. ²⁵ Tini-tyak ko sa inyo na maraming babaeng balo noon sa kapanahunan ni Elias nang sarhan ang langit sa loob ng tatlo’t kalahating taon at nagkaroon ng matinding taggutom sa buong lupain. ²⁶ Gayon pa ma’y hindi ipinadala si Elias sa isa man sa kanila kundi sa babaeng balo ng Sarepta sa may Sidon. ²⁷ Marami ring mayketong sa Israel sa kapanahunan ni Propeta Eliseo pero wala sa kanilang pinagaling kundi ang Siriong si Naaman.”

²⁸ Napuno ng galit ang lahat sa sinagoga pagkarinig dito, ²⁹ tumindig sila at ipinagtulakan siya sa labas ng bayan. Dinala nila siya sa gilid ng burol na kinata-

• 16. Iisa lang ang Templo sa Israel, ang Templo sa Jerusalem kung saan nag-aalay ng mga handog ang mga pari. Pero may sinagoga sa lahat ng lugar na may di bababa sa sampung lalaking may komitment. Doon ipinagdiriwang tuwing Araw ng Pahinga ang isang liturhiya sa pamumuno ng mga kasapi ng pamayanan. Madaling makilahok sa mga pagbasa at pagpapaliwanag sa mga ito. Kaya naipakilala ni Jesus ang sarili sa pamamagitan ng pagsali sa mga pagdiriwang sa Araw ng Pahinga sa mga sinagoga sa kanyang probinsya, sa *Galilea*.

Tumanyag si Jesus pagkaraan ng ilang panahon, dumaan siya sa Nazaret pero hindi siya tinanggap. Ipinakikita ni Lucas sa salaysay na ito kung bakit naakit ni Jesus ang mga tao at kung bakit di siya tinanggap lalo na sa Nazaret.

Natagpuan niya ang lugar kung saan nasusulat... sa Isaias 61:1-2 ang talatang ito. Tinutukoy ng matandang propeta ang kanyang misyon, pero lumilitaw na mas bagay ang kanyang mga salita kay Jesus na isinugo para maghatid ng tunay na kalayaan sa bayang naghihintay nito.

Wala sa tekstong ito ng Isaias ang mga salitang *upang bigyang-ginhawa ang mga api*. Kinuha ito ni Lucas mula sa iba pang teksto ng naturang propeta (Is 58:6) at isiningit dito pagkat ang mga salitang *upang*

bigyang-ginhawa ang lubos na nakapaglalarawan kaysa anupaman sa mga gawa ni Jesus sa kanyang misyon.

Hindi nagsasabi ng mga kuru-kuro si Jesus: ipinagugunita niya ang kanyang mga ginagawa na: ang mga pagpapagaling at pagpapaalis ng mga demonyo.

Isinakatuparan ang Kasulatang ito ngayon. Dumating si Jesus para pasinayaan ang isang bagong panahon kung saan naroon ang Diyos at pinagkakasundo ang sangkatauhan. Ipinagdiriwang sa Israel tuwing ikalimampung taon ang Taon ng Magandang Pahayag kung kailan pinatatawad ang mga utang at nababawi ng mga alipin ang kanilang kalayaan (Lev 25:10). Gayundin naman nagsisimula ngayon ang *taon ng kabutihang-loob ng Panginoon*.

Tapos na ang panahon ng mga pangako at mga propesiya. Sinisimulan ngayon ng Diyos na ipakita sa mga tao kung sino talaga siya: Ipinakikilala ni Jesus ang Ama at ipinakilala naman ng Ama ang kanyang Anak sa pamamagitan ng mga tanda at mga himalang ginagawa niya.

Sinugo niya ako upang bigyang-ginhawa ang mga api. Tunay na pagpapalaya sa lahat ang hatid ni Jesus pagkat ibinubunsod ng kanyang mga gawa ang bawat isa sa atin na mamuhay sa katotohanan: “pinalalaya

tayuan ng kanilang bayan para ihulog.
³⁰Ngunit dumaan siya sa gitna nila at umalis.

Sa kapangyarihan ng Espiritu

(Mc 1:23; Mt 4:24; 8:14)

• ³¹Bumaba siya sa Capernaum na isang bayan ng Galilea, kung saan niya nakaugaliang magturo tuwing Araw ng Pahinga. ³²At nagulat ang mga tao sa kanyang aral dahil nagtuturo siya nang may kapangyarihan.

³³May isang tao sa sinagoga na inalihan ng maruming demonyo, na sumigaw nang malakas: ³⁴“Ah, ano ang pakialam mo sa amin, Jesus na taga-Nazaret? Para ipahamak kami kaya ka dumating. Alam ko kung sino ka, ang Banal ng Diyos!” ³⁵Ipinag-utos naman sa kanya ni Jesus: “Tumahimik ka at lumabas sa

kanya!” Pagkatapos ibulagta ng demonyo ang tao sa gitna nila, lumabas ito mula sa kanya nang hindi sinasaktan. ³⁶Nagtaka ang lahat at nag-usap-usap sila: “Ano ito? Nakapag-utos siya sa maruruming espiritu nang may kapangyarihan at lakas, at lumalabas sila!” ³⁷Kayat kumalat ang usap-usapan tungkol sa kanya sa lahat ng lugar sa kabayanan.

³⁸Pag-alis niya sa sinagoga, nagpunta si Jesus sa bahay ni Simon. Inaapoy ng lagnat ang biyenang babae ni Simon. Kayat pinakiusapan nila si Jesus tungkol sa kanya. ³⁹Pagkayuko ni Jesus sa kanya, inutusan ni Jesus ang lagnat at nilisan siya nito. Kaagad siyang tumindig para maglingkod sa kanila.

⁴⁰Paglubog ng araw, dinala naman kay Jesus ng lahat ng tao ang kasama nilang mga may sakit ng iba't ibang karamda-

kayo ng Anak... ang katotohanan ang magpapalaya sa inyo...” (Jn 8:32). Una at higit sa lahat, pagpapalayang pulitikal siyempre ang inaasam ng mga Judio, na bahagi lamang ng ganap na pagpapalaya sa tao. Bakit hindi ito ang ginawa ni Jesus? Dahil ba na sa mga kaluluwa lamang siya interesado?

Sa totoo'y di kailanman ipinangako ng Matandang Tipan ang *kaligtasan ng mga kaluluwa* na gaya ng naririnig nating ipinagdiin ngayon sa iba't ibang grupo at iglesia. Naniniwala ang gayong mga mananampalataya na naililigtas nila ang kanilang mga kaluluwa samantalang nananatili naman silang walang imik, takot, bayaran o bulag na mga kasabwat sa araw-araw na pagkakasalang laganap sa kabuuan ng buhay sa ekonomiya at lipunan.

Inihayag ng Matandang Tipan si Jesus bilang Tagapagligtas ng kanyang bayan at ng kanyang lahi. Ang kanyang mga salita't gawa ay gumigising sa isang bayang paralisado at nagbubukas ng daan sa pagpapalaya sa tao sa lahat ng bahagi ng buhay. Ngunit parang binhi ang mga iyon na di agad makapamumunga. Walang anumang hangarin si Jesus na sumali sa mga panatiko at mararahas na mga kababayan niya para makamit ang pambansang kasarinlan at kapangyarihan na mapang-api ring gaya ng pananakop ng mga Romano. Nagpapatotoo si Jesus sa katotohanan at itinatayo niya ang pundasyon ng lahat ng pagkilos sa hinaharap para sa pagpapalaya.

Gayundin naman, kung may tunay na pag-eebanghelyo, nakikita ang mga gawang nagpapalaya at nagkakaroon ng mga taong malaya na kayang magpalaya sa kapwa. Sa mga natatanging panahon nagkakaroon ng ganap na kahulugan ang pag-eebanghelyo kapag wala nang ibang pagpipilian ang

mga nakikinig o ang isang komunidad o ang buong daigdig kundi ang tanggapin ang grasya ng Diyos o mapahamak.

Sinugo niya ako upang ihatid ang mabuting balita sa mga dukha. Tingnan ang paliwanag sa Lucas 6:20. Ipinaliliwanag din ni Lucas kung bakit di tinanggap si Jesus ng mga taga-Nazaret:

– una, dahil sa kanilang pagmamataas: madaling humahanga sa mga dayuhan ang mga taong ordinaryo at mapurol ang diwa, pero ayaw na ayaw nilang maging bida ang isa sa kanila o maging guro kaya nila: *hindi ba't ito ang anak ni Jose* (tingnan ang paliwanag ng Mc 6:1).

– dahil sa kanilang pagkamakasarili: di nila matanggap na dapat ibahagi sa iba ang mga kabutihan ng Diyos. Kaya ipinaaalaala sa kanila ni Jesus na hindi hanggang sa mga kababayan lamang nilimitahan ng mga propeta sa Biblia ang kanilang kabutihan (tingnan ang 1 H 17:7 at 2 H 5).

- 31. Tingnan ang paliwanag sa Marcos 1:21.

Bakit inutusan ni Jesus na tumahimik ang masamang espiritu? Ganito rin ang makikita natin sa 4:41.

Ayaw ni Jesus na tawagin siya ng mga tao bilang *Kristo o Mesiyas o Ang Banal ng Diyos* (lahat ng salitang ito'y kasingkahulugan ng tagapagligtas na *pinahiran* ng Diyos), pagkat hindi siya katulad ng tagapagligtas na inaasahan ng mga tao. At kung ipahahayag siya ng mga demonyo, di ba't maghahasik ito ng pagkalito at sisira sa kanya dahil sa gayong katanyagan? Paano ngang di maiinis si Jesus sa ganoong mga papuri na sa masamang espiritu naman nanggagaling?

man. Ipinatong niya ang kanyang mga kamay sa bawat isa sa kanila at pinagaling sila. ⁴¹Lumabas ang mga demonyo mula sa maraming tao at pasigaw na sinabi ng mga ito: “Ikaw ang Anak ng Diyos!” Ngunit pinatatahimik niya sila at di pinahihintulutang magsalita dahil alam ng mga ito na siya ang Mesiyas.

Umalis si Jesus sa Capernaum

• ⁴²Nang mag-uumaga na, lumabas si Jesus at pumunta sa isang ilang na lugar. Ngunit pinaghahanap siya ng maraming tao, at nang matagpuan siya’y sinikap nilang hadlangan na makaalis pa siya sa kanila. ⁴³Pero sinabi niya sa kanila: “Dapat ko ring ipahayag ang mabuting balita ng paghahari ng Diyos sa iba pang

mga bayan; ito ang dahilan kung bakit ako isinugo.” ⁴⁴At nagpatuloy siyang mangaral sa mga sinagoga ng Judea.

Mangingisda kayo ng mga tao

(Mt 4:18; Mc 1:16)

5 • ¹Minsan, dinagsa si Jesus ng napa-karaming taong nakikinig sa salita ng Diyos at nakatayo naman siya sa baybayin ng Lawa ng Genesaret. ²Nakita niya noon ang dalawang bangka sa baybay. Kabababa pa lamang ng mga mangingisda mula sa mga ito para hugasan ang mga lambat. ³Kaya sumakay siya sa isa rito na pag-aari ni Simon at hiniling dito na lumayo nang kaunti mula sa dalampasigan. Umupo siya at mula sa bangka’y sinimulang turuan ang maraming tao.

• 42. Si Jesus ang huwarang misyonero. Babago pa lamang niyang nafitipon ang ilang mananampalataya, pero gusto na siyang solohin ng mga ito dahil siguro sa nakita nila sa kanya ang isang tunay na propeta o para mabigyan niya sila ng higit na pormasyon o para makabuo sila ng isang tunay na komunidad sa ilalim ng kanyang patnubay.

Ngunit iniaatang ni Jesus sa iba ang tungkulin ng pagiging pastol (sa diwa ng paggabay sa isang komunidad mismo) pagkat nasa isip niya ang mas marami pang taong patuloy na naghihintay sa Ebanghelyo.

MGA APOSTOL

• **5.1** Dito ipinaliliwanag ni Lucas nang may mas maraming detalye ang nabasa na natin sa Marcos 1:16.

Inimbita ni Jesus ang sarili sa basnig ni Pedro at hindi naman ipinagkait ni Pedro ang paglilingkod na ito sa kanya. Pero higit pa ang kinakailangan ni Jesus: marami man ang nag-aabot sa kanya ng kamay, ang hinahanap niya ay mga taong ganap na makapagbibigay ng buong sarili nila sa kanyang gawain. Marami nga ang mga nakikinig pero mga apostol ang kailangan niya.

Isa pang paraan ng pagtuturo ni Jesus ang mga himala. Nililina ng himalang ito kung ano ang ibig sabihin ng “*mangisda ng mga tao*” para sa mga apostol sa lahat ng panahon. *Ihulog ang mga lambat*: sumunod si Pedro kahit na walang pag-asang makahuhuli pa ng anumang. Gayundin gagawa at magsasalita ang mga apostol, na nagtitiwala hindi sa sariling kaka-yahan kundi sa utos ni Jesus. *Halos magkandasira ang mga lambat*: katiyakan at paniwalang magtatagumpay. *Mula ngayo’y mga tao ang huhulihin mo*: para pagbuklurin ang mga taong pinagwatak-

watak ng kasalanan, para pag-isahin ang nakakalat na mga anak ng Diyos sa kaisa-isahang Iglesyang itinatag ni Kristo.

Lumayo ka sa akin sapagkat taong makasalanan lamang ako. Ito ang pagkatakot ng taong nakakadiskubreng pinasok ng Diyos ang kanyang kalooban: ito ang unang pahayag ng pagsampalataya sa pagkadiyos ni Jesus. Subalit mga makasalanan din ang tinatawag ni Jesus para magligtas sa mga makasalanan.

Iniwang nila ang lahat at sumunod sa kanya. Hindi naman marami ang kanilang ari-arian pero ito ang buong buhay nila: hanapbuhay, pamilya at ang buo nilang nakaraan bilang mga mangingisda.

Isinugo ang ibig sabihin ng *apostol*. Si Kristo ang siyang pumipili sa kanyang mga apostol at nagsusugo sa kanila sa kanyang pangalan. Pero saan siya makakakita ng isusugo kundi sa mga taong handang makipagtulungan sa kanya? Maaari nating itanong kung bakit napakaraming Katoliko ang nakikinig sa Ebanghelyo at napakakaunti naman ang nagiging mga katulong ni Kristo.

Nagsisimula ang pagiging apostol o ang pagiging katulong man lang ni Kristo sa pagsisimulang gumawa ng higit pa sa mga materyal na paglilingkod sa ating mga simbahan, kapag nadarama mong pananagutan mo ang mga tao: *mangingisda ng mga tao*.

Posibleng pinagsama rito ni Lucas ang dalawang magkaibang pangyayari: ang pagtawag sa mga apostol na maikling inilalahad sa Marcos 1:16 at ang mahimalang huli ng isda. Isinasalaysay rin ni Juan ang isang mahimalang huli ng isda (Jn 21) pero inilalagay niya ito pagkatapos ng Pagkabuhay ni Jesus. Marami tayong magagandang dahilan para isiping iisa ang tinutukoy nating himala pero minabuti ni Juan na isama ito sa pagpapakita sa mga apostol ni Jesus na muling nabuhay, na sa lugar ding iyon nangyari.

⁴Matapos siyang magsalita, sinabi niya kay Simon: “Pumalaot ka at ihulog ninyo ang inyong mga lambat para humuli.”

⁵Ngunit sumagot si Simon: “Guro, buong magdamag kaming nagpagod at wala kaming nakuha pero dahil sinabi mo, ihuhulog ko ang mga lambat.” ⁶At nang gawin nila ito, nakahuli sila ng napakaraming isda kaya halos magkandasira ang kanilang mga lambat. ⁷Kaya kinawayan nila ang kanilang mga kasamahang nasa kabilang bangka para lumapit at tulungan sila. Dumating nga ang mga ito at pinuno nila ang dalawang bangka hanggang halos lumubog ang mga iyon.

⁸Nang makita ito ni Simon Pedro, nagpatirapa siya sa harap ni Jesus at sinabi: “Lumayo ka sa akin, Panginoon, sapagkat taong makasalan lamang ako.” ⁹Talaga ngang nasindak siya at ang lahat niyang kasama dahil sa huli ng mga isda na nakuha nila. ¹⁰Gayundin naman ang mga anak ni Zebedeo na sina Jaime at Juan na mga kasama ni Simon.

Ngunit sinabi ni Jesus kay Simon: “Huwag kang matakot; mula ngayo’y mga tao ang huhulihin mo.” ¹¹Kayat nang madala na nila ang mga bangka sa lupa, iniwan nila ang lahat at sumunod sa kanya.

Pagpapagaling sa ketongin

(Mc 1:40; Mt 8:20)

• ¹²Nang nasa isang bayan si Jesus, may isang taong tadtad ng ketong doon. Nang makita niya si Jesus, nagpatirapa siya at nakiusap sa kanya: “Ginoo, kung gusto mo, mapalilinis mo ako.”

¹³Kaya iniunat ni Jesus ang kanyang kamay at hinipo siya at sinabi: “Gusto ko, luminis ka!” Nang oras ding iyo’y iniwan ng ketong ang lalaki. ¹⁴Iniutos sa kanya ni Jesus: “Huwag mo itong sabihin kanino man kundi pumunta ka sa pari para masuri ka niya at maialay alang-alang sa iyo ang handog na iniutos ni Moises para magkaroon sila ng patunay.”

• ¹⁵Ngunit lalo namang kumalat ang balita tungkol sa kanya at pumunta sa kanya ang maraming tao para makinig at mapagaling sa kanilang mga karamdaman. ¹⁶Kaya madalas na mag-isang pumupunta si Jesus sa mga ilang na lugar para manalangin.

Pagpapagaling sa paralitiko

(Mc 2:1; Mt 9:1)

• ¹⁷Isang araw, nagtuturo siya at naukaupo naman ang mga Pariseo at mga guro ng Batas na galing sa iba’t ibang

- 12. Tingnan ang paliwanag sa Marcos 1:40.

Maialay alang-alang sa iyo ang handog na iniutos ni Moises. Ang mismong batas na nagtatakdang ihwalay ang ketongin (Lev 13:45) ang siya ring nagtatahdhana na sa kasong gumaling ang ketongin ay ibalik siya sa pamayanan matapos suriin ng mga pari. Dahil itinuturing na parusa ng Diyos ang ketong, kaya ang paggaling ay nangangahulugang pinatawad na ng Diyos ang ketongin at kailangan siyang magpasalamat sa pamamagitan ng pag-aalay ng handog.

• 15. *Sa mga ilang na lugar para manalangin.* Madalas binabanggit ni Lucas ang pananalangin ni Jesus (3:21; 6:12; 9:28...). Bumubukod si Jesus hindi lamang para tumahimik kundi dahil sa bawat pagkakataon, isang pangangailan para sa kanya ang panalangin.

- 17. Tingnan ang paliwanag sa Marcos 2:1. May ilang *Pariseo at guro ng Batas*. Hindi palaban

kay Jesus ang mga Pariseo at mga guro ng Batas pero dahil sila ang mga taong may higit na pormasyon sa relihiyon, sila ang mga unang nagtaka sa mga sinasabi ni Jesus tungkol sa kanyang sarili: isa lang kaya siyang mabuting mananampalataya na may respeto sa Batas ng Diyos o promotor ng isang bagong relihiyon? Itinaon ni Jesus na naroroon sila para ipakita na hindi lamang siya alagad ni Moises at ng mga propeta kundi siya pa ang guro nilang lahat.

Madaling maintindihan kung bakit naiskandalo ang mga guro ng Batas. Paano nagagawa ng taong ito na wala namang pinag-aralan o titulo ang humarap sa kanila na parang guro? Inaasam nila ang pagdating ng isang Diyos na magpapatotoo sa kanilang aral at kikalala sa kanilang mga kabutihan. Ngunit si Jesus ay nasa piling mismo ng mga ordinaryong taong bumabale-wala sa awtoridad ng mga guro ng Batas na nangmamata naman sa kanila. Dahil hindi magawang maniwala ng mga ito, wala silang ibang magagawa kundi salungatin si Jesus.

bayan ng Galilea at Judea at mula sa Jerusalem. Gumagawa ang kapangyarihan ng Panginoon sa kanya na magpagaling.¹⁸ May mga lalaking dumating na dala sa isang papag ang isang lalaking paralitiko. Sinikap nilang dalhin siya at ilagay sa harapan ni Jesus.¹⁹ Nang hindi nila makita kung paano nila madadala ang paralitiko dahil sa dami ng tao, umakyat sila sa bubungan at sa bubong nila siya idinaan pababa na nasa kanyang papag hanggang sa gitna sa harap ni Jesus.

²⁰ Nang makita niya ang kanilang pananalig, sinabi niya: “Kaibigan, pinatatawad ka sa iyong mga kasalanan.”²¹ Nagsimula noong mag-isip-isip ang mga guro ng Batas at mga Pariseo: “Talagang iniinsulto ng taong ito ang Diyos. Sino ba ang may kapangyarihang magpatawad ng mga kasalanan? Di ba’t ang Diyos lamang?”

²² Ngunit alam ni Jesus ang kanilang mga pag-iisip kaya sinabi niya sa kanila: “Ano ang mga kaisipan ninyong ito?”²³ Ano ba ang mas madaling sabihin: ‘Pinatatawad ka sa iyong mga kasalanan’ o ‘Tumayo ka’t lumakad’?²⁴ Dapat ninyong malaman na may kapangyarihan sa lupa ang Anak ng Tao na magpatawad ng mga kasalanan.” At sinabi niya sa paralitiko: “Sinasabi ko sa iyo: bumangon ka, dalhin ang iyong higaaan at umuwi.”²⁵ At kapagdaka’y tumayo siya sa harap nila, kinuha ang kanyang higaaan at umuwing nagpupuri sa Diyos.

²⁶ Namangha ang lahat at nagpuri sa Diyos. Nasindak nga sila at sinabi: “Nakakita tayo ng mga kagila-gilalas na bagay sa araw na ito!”

Ang pagtawag kay Levi

(Mc 2:13; Mt 9:9)

- ²⁷ Pagkatapos nito, nang lumabas si

Jesus, nakita niya ang isang kolektor ng buwis na nagngangalang Levi na nakaupo sa paningilan ng buwis. Sinabi niya rito: “Sumunod ka sa akin.”²⁸ Tumayo naman ito, iniwan ang lahat at sumunod sa kanya.

²⁹ Naghandog sa kanya si Levi ng isang marangyang handaan sa kanyang bahay at nakisalo sa kanila ang maraming kolektor ng buwis at iba pang mga tao.³⁰ Dahil dito’y pabulong na nagreklamo ang mga Pariseo at ang panig sa kanilang mga guro ng Batas sa mga alagad ni Jesus: “Bakit kayo kumakain at umiinom kasama ng mga maniningil ng buwis at mga makasalanan?”³¹ Sumagot naman si Jesus at sinabi sa kanila: “Hindi ang malulusog ang nangangailangan ng doktor kundi ang mga maysakit.”³² Hindi ako pumarito para tawagin ang mabubuti kundi ang mga makasalanan tungo sa pagbabalik-loob.”

³³ Sinabi nila kay Jesus: “Madalas mag-aayuno at may mga panalangin ang mga alagad ni Juan, at gayon din naman ang mga alagad ng mga Pariseo; kumakain naman at umiinom ang mga iyo.”³⁴ Kaya sinabi sa kanila ni Jesus: “Hindi ninyo mapag-aayuno ang mga abay sa kasalan habang kasama pa nila ang nobyo, di ba?”³⁵ Ngunit darating ang panahon na aagawin sa kanila ang nobyo at sa araw na iyon sila mag-aayuno.”

³⁶ Sinabi pa ni Jesus sa kanila ang isang talinhaga: “Walang pumuputol ng panagpi mula sa bagong damit at itinatagpi sa lumang damit. Kung hindi’y napupunit na ang bago at hindi pa magiging bagay sa lumang damit ang tagping mula sa bago.”³⁷ At wala ring naglalagay ng bagong alak sa mga lumang sisidlan. Kung hindi’y sisirain ng bagong alak ang mga lumang sisidlan kaya matatapon ang alak at masisira pati mga sisidlan.³⁸ Sa halip ay sa mga

- 27. Tingnan ang paliwanag sa Marcos 2:13.

Ipinakikita ng mga pangyayaring isinasalaysay sa kabanatang ito kung paano inilalagay ni Jesus ang kanyang sarili sa lipunan at kung kani-kanino siya

nakikipag-ugnay: isang maliit na grupo ng mga mangingisda na siyang magiging responsable sa kanyang bagong relihiyon; hinahanap siya ng mga ketongin at mga maysakit. Tinatawag niya ang taong gaya ni Levi na kabilang sa isang pangkat na hinahamak.

bagong sisidlan dapat ilagay ang bagong alak. ³⁹Hindi naman humihingi ng bagong alak ang umiinom ng luma, sinasabi nga niya: 'Ang luma ang siyang mabuti'."

Panginoon ng Araw ng Pahinga si Jesus

(Mc 2:23; Mt 12:1; Mc 3:1)

6 • ¹Isang Araw ng Pahinga, naglakad si Jesus sa bukirin ng trigo. Nangyari na hinimay ng kanyang mga alagad ang mga butil sa pagkiskis sa kanilang mga kamay, at kinain ang mga ito. ²Sinabi ng ilang Pariseo: "Bakit ninyo ginagawa ang ipinagbabawal sa Araw ng Pahinga?" ³Ngunit nagsalita si Jesus at sinabi niya sa kanila: "Hindi ba ninyo nabasa ang ginawa ni David nang magutom siya at ang kanyang mga kasama? ⁴Pumasok siya sa Bahay ng Diyos, kinuha ang tinapay na inihain para sa Diyos, kinain ito at binigyan pa ang kanyang mga kasamahan, gayong bawal itong kainin ninuman liban sa mga pari." ⁵At sinabi pa niya sa kanila: "Panginoon ng Araw ng Pahinga ang Anak ng Tao."

⁶Sa iba namang Araw ng Pahinga,

• **6.1** Narito ang dalawang pagbabanggaan nina Jesus at ng mga taong relihiyoso noong kanyang panahon tungkol sa Araw ng Pahinga.

Tingnan ang paliwanag sa Marcos 3:1.

Alalahanin nating *pahinga* ang kahulugan ng salitang *Sabado*. Hiniling ng Diyos na gawing banal ang isang araw linggu-linggo, kauna-unahan na hindi para sa mga pagtitipong panrelihiyon kundi para pagpahingahin ang lahat (Ex 20:10). Ang luwalhati ng Diyos, higit sa lahat, ay nasa hindi pagiging alipin ng tao sa kanyang pang-araw-araw na ikabubuhay o sa kanyang trabaho.

Sa unang pangyayari, hindi nakikipagtalo si Jesus sa mga Pariseo. Para sa mga ito'y trabaho na ang manguha ng mga butil mula sa uhay at balatan ang mga ito. Una, inaalaala niya ang mga dakilang mananampalatayang gaya ni David na may pagkakataong nilalagdawan ang mga batas. At saka niya idinagdag: *Panginoon ng Araw ng Pahinga ang Anak ng Tao*. Ngunit sa mga Judio, wala isa man, kahit na ang punong-pari, ang makapaglibre sa pagsunod sa Araw ng Pahinga. Kaya iniwan niya silang lito at nagtataka: Sino ba 'yang Jesus na 'yan sa akala niya?

Sa ikalawang pangyayari, puwede sanang sabihin ni Jesus sa lalaki: "Bakit mo hinihinging gumawa ako ng isang bagay na bawal sa Araw ng Pahinga? Bumalik ka na lang bukas at pagagalangin kita." Pero mas pinili

pumasok siya sa sinagoga at nagturo. May isang lalaki na hindi maigalaw ang kanang kamay. ⁷Pinagmamasdan siya ng mga guro ng Batas at mga Pariseo, at baka pagalingin ito ni Jesus sa Araw ng Pahinga at nang maisakdal nila siya.

⁸Ngunit alam ni Jesus ang kanilang iniisip kaya sinabi niya sa lalaking hindi maigalaw ang kamay: "Tumindig ka't tumayo sa gitna." Tumindig nga ito at tumayo roon. ⁹Sinabi ni Jesus sa kanila: "Matanong ko nga kayo: ano ang ipinahihintulot sa Araw ng Pahinga, gumawa ng mabuti o gumawa ng masama, magligtas ng buhay o pumatay?" ¹⁰Tiningnan niya silang lahat sa paligid at sinabi sa tao: "Unat mo ang iyong kamay." Ginawa niya ito at gumaling ang kanyang kamay. ¹¹Galit na galit naman sila at magkakasamang nag-usap-usap kung ano ang magagawa nila kay Jesus.

Pinili ni Jesus ang Labindalawa

(Mc 3:13; Mt 10:1)

• ¹²Nang panahong iyon, umakyat si Jesus sa bundok para manalangin at mag-

ni Jesus ang isang paghaharap. Sapagkat nangangahulugan ng pagpapalaya ang Ebanghelyo at magiging malaya lamang ang tao kapag inaamin niyang walang anumang bagay na sagrado sa lipunang nagtatangkang ipilit ang sarili nitong mga pamantayan. Walang anumang sagrado para sa Diyos liban sa konsiyensya, dangal at kabanalan ng kanyang mga anak. Hangga't nasasailalim ang mga tao sa isang kaayusan, sa ilang mga batas at sa ilang mga nasa kapangyarihan na itinuturing na sagrado at di mapupuna ninuman, hindi malaya ang mga taong iyon at hindi sila tunay na mga anak ng Diyos (tingnan 1 Cor 3:21-23; 8:4-5; Col 2:20-23). Ang pagrespeto sa Diyos na pumapatay sa mapanuri nating diwa ay hindi akma sa Ebanghelyo. Hindi tunay ang isang relihiyong pumipigil sa atin sa paghahanap sa katotohanan at pagtatanong sa lahat ng kabalisahan sa buhay ng tao. Ang pag-aaral ng Biblia na di nangangahas na alamin at isaalang-alang ang mga kontribusyon ng makabagong siyensiya dahil sa takot na masira ang napakasimple nating pananaw sa banal na kasaysayan ay nagkakasala laban sa Espiritu.

Kahit na sa ilang pagkakataon lamang ay kinailangang labagin ni Kristo ang pinakasagradong batas ng kanyang bayan. Pero ang pinakamabigat na pupuwedeng dahilan ang kanyang dahilan sa paggawang nito: para *mailigtas* ang kanyang mga kapatid.